

ŠTEV 1
1 · 9 · 3 · 6

SLAVENSKA
ČEBELNICA
LETNIK
XXIX

GLASILO

SLOVENSKEGA
ČEBELARŠKEGA
DRUŠTVA

V
LJUBLJANI

Vsebina:

Kdaj škoduje neredno sestavljanje satja v panjih	1	Opazovalne postaje	10
Nekoliko odgovora	2	Kotiček za radovedneže	11
Naš najmlajši čebelar	3	Društvene vesti	11
Iz čebelarske početnice	3	Naše podružnice	13
Društvena čebelna plemenilna postaja	8	Drobir	14

Mali oglasi

Prodaj več vezanih letnikov Slovenskega Čebelarja. Cena po dogovoru. Rosenstein Fr., Ljubljana, Vodovodna cesta 9.

Prodaj večjo množino izdelanih satnikov v okvirjih A. Ž. panjev po Din 4— do 5—. Miha Utik, Vodice nad Ljubljano.

Prodaj kompletna letnika 1934 in 1935 Slovenskega Čebelarja. — Trobec Jakob, Setnik 17, p. Polhovgradec.

Naznanilo!

Vsem našim članom in podružnicam pa tudi ostalim čebelarjem sporočamo, da se je naša **Društvena Čebelarna** v prvih dneh novembra p. l.

presešila

iz Pražakove ul. 13 v nove lastne trgovske prostore v domu Antona Janše na

Tyrševo cesto št. 21

Prepričani smo, da nas bodo čebelarji v lastnih prostorih še pogosteje obiskovali in nam zaupali svoja naročila.

Čebelarji!

**Ustanavljajte nove čebelarske
podružnice in zbirajte nove
člane v organizaciji**

Naročnina (članarina) znaša brez priloge letno Din 35— (za inozemstvo Din 46—).
S priložo znaša letna naročnina Din 45— (za inozemstvo Din 58—).

Glasiło Slovenskega Čebelarskega društva v Ljubljani

Izhaja mesečno s priložo »Čebelarski Obzornik« — Urejuje: Avgust Bukovec, Ljubljana, Gruberjevo nabr. 14

Številka 1

V Ljubljani 1. januarja 1936

Letnik XXXIX

Kdaj škoduje neredno sestavljanje satja v panjih

Anton Žnideršič.

Že marsikdo mi je tožil, kako slabo se mu je obneslo, kadar je jeseni naselil družine iz kranjčev s satjem in zalego na satnike. Take družine so kljub temu, da jih je ojačil in jim dal zadostno zimsko zalogo, tako slabo prezimile, da je imel na pomlad v panjih same slabiče, ki so bili vrh tega še grizavi. To napako sem v začetku svojega čebelarjenja napravil tudi jaz, a to le enkrat, ker me je skušnja izučila, da tako ne gre. Pa zakaj bi ne šlo? Zato, ker si čebele jeseni ne morejo urediti svojega bivališča tako, kakor ga potrebujejo. Kakor znano, prezimujejo čebele v grozdu, ki ima približno obliko krogle. Prezimijo pa dobro le na praznem satju. Nad seboj in za seboj imajo najprej venec obnožine, zunaj tega pa zalogo medu. Čebele pa ne prezimujejo le med satjem, ampak tudi v praznih celicah. Ves prostor je tedaj gosto zaseden zato, da je zimska krogla tem manjša in radi tega tudi toplejša.

Če jim pa naredimo tak nered, kakor ga napravimo tedaj, ko jih premestimo iz kranjčev na satnike, si svojega zimskega gnezda ne morejo pravilno urediti in posledica je umiranje in griza, pa najsi so imele še toliko obnožine in medu.

Drugačna je stvar, če vsadimo jeseni

suhe čebele iz kranjčev na prazno izdelano satje ali na satnice. V tem primeru znosijo čebele med, ki jim ga pokladamo, v satje lepo po redu, kakor ga hočejo in morajo imeti. Tudi satnice še izdelajo, vsaj toliko, kolikor potrebujejo satja za prezimovanje. Če pa denemo suhe čebele na medeno satje, moramo paziti, da je med v satju tako porazdeljen, kakor po satih v družinah, ki so si ga same porazdelile. V sredino ne smemo tedaj dajati popolnoma do spodnjega roba zadelanih satov, ampak le deloma zadelane. Popolnoma zadelani spadajo ob kraj na desno in levo.

Nekaj povsem drugega je pa spomladi. Kar je čebelar pozimi v škodo, jim je, lahko rečem, spomladi v korist.

Nemški čebelarski mojster Gerstung je postavil pravilo, kako moramo plodišče spomladi povečavati brez škode za čebele. Odločno je svaril pred vsakim neredom, ki bi ga utegnili narediti takrat v plodišču.

Mož pa je šel s svojim predpisom predaleč, kajti skušnje so pokazale, da ne naredimo škode, četudi se ne ravnamo po njegovih naukih. Prav pri preselitvi kranjčev smo se prepričali, kako ugodno nered vpliva, da so družine le dovolj močne. Seveda mora biti zalega v sredini, prazno satje pa ob straneh. Take družine napredujejo, da je veselje.

Profesor Armbruster, bivši vodja čebelarskega znanstvenega zavoda v Dahleinu pri Berlinu, daje v neki svoji brošuri navo-

dila, kako naj pospešujemo razvoj čebel spomladi. Nasvetuje namreč, naj spomladi rajši obrnemo vse sate v panju, tako da pride njih prednji del zad. To storimo namesto špekulativnega pitanja. Čebele zapazijo nered in začnejo prenašati medeno zalogo, ki je sedaj spredaj, zopet nazaj. To njihovo delo povzroča toploto v panju, matica pa začne v domnevi obilne paše pridno zalegati. Razen obrnitve satov nasvetuje tudi to, da lahko obrnemo samo vsak drugi sat. Tudi ta način ima enak učinek.

Pred seboj imam nemško brošuro, kjer opisuje neki čebelar, kako pospešuje spomladanski razvoj družin. Ta čebelar gre celo tako daleč, da dene že meseca januarja v sredo gnezda prazen satnik. Čebele, ki jim je nastali prazni prostor zelo neprikljen, začnejo tam graditi sat. S tem povzročajo toploto in zalega se baje naglo razvija. Tega čebelarja sicer ne bomo posnemali, le to bom priznal, da sem ta način v enem panju preskusil. Slabih posledic ni bilo, dobrih pa tudi ne.

Iz teh mojih izvajanj razvidimo, da če napravimo spomladi nered v panjih, jim to nikakor ne škoduje, ampak celo koristi, če nered pravilno izvedemo.

Nekoliko odgovora

Henrik Peternel.

V svojem članku »Kako čebelariti...« v zadnji številki Sl. Čeb., omenja g. Žnideršič tudi moj članek »Narejeni roji«, ki je bil objavljen v lanski 4. št. Sl. Č.

G. Žnideršič piše: »G. Peternel nasvetuje, naj narejamo roje 3 do 4 tedne pred koncem glavne paše, toraj ravno tedaj, ko potrebujejo družine največ delavk.« K tej trditvi g. Žnideršiča omenjam sledeče:

Nihče ne bo jemal čebel družini, ki je prešibka in ki potrebuje vse čebele, ki se izlegajo, nujno zase. V močnem panju ob srednje dobri paši (izdatne paše so v pomladi redkokje in redkokdaj) je čebel mladíc veliko in se malo pozna, ako odvzamemo takemu panju k večjemu četrtno

čebel. Čudno je vsekakor, da pravi g. Žnideršič v sredini 3. stolpca svojega članka: »Ljubljanski čebelarji, ki so mi pravili, da lahko brez škode naredo več novih družin, ne da bi se onim, ki so jim vzeli del čebel in zalege, kaj poznalo.« Ljubljanskim čebelarjem verjame g. Žnideršič, da ne škoduje družinam, ako jim vzamejo nekaj čebel in celo zalege, meni, ki narejam roje že 15 let, in tudi mnogim drugim čebelarjem, ki jih narejajo po mojem navodilu že vrsto let, pa ne verjame. Kakor vsi mnogoiskušeni čebelarji se je gotovo tudi g. Žnideršič že prepričal, da naberejo največ medu srednjemočne družine, nikakor pa ne s čebelami prenatrpane. Sicer pa niso, kakor bom natančneje dokazal, plemenjaku odvzete čebele izgubljene za donos medu.

G. Žnideršič piše tudi: »G. Peternel sicer misli, da vzamemo takrat družini samo mladice, ki itak ne bi družini ves mesec nič koristile...«

Temu ugovarjam! Nisem trdil, da mladice, ki jih odvezamemo, ne bi izletavale že prve dni na pašo, ampak sem to celo poudarjal, med drugim z besedami: »Te (mladice) lahko nanosijo v narejenem roju še nekoliko medu, izdelajo satnice...«, in dalje, »Drugo jutro bodo začele izletavati. Nekaj jih ne bo nazaj, ker bodo šle v svoj stari dom, a večina se bo vrnila, celo obnožino bo katera že prinesla.« Oprosti naj mi še, da upravičeno nekoliko dvomim, da bi g. Ž. moj članek temeljito prebral.

Da pobija tudi narejanje rojev pred začetkom in ob njenem začetku, se ne more nanašati name, ker tega nisem pisal.¹ Gotovo pa me je hotel nekoliko zadeti s pripombo: »to je staro pravilo«. Jaz pa pravim, da ni vse dobro, kar je staro. Moj namen je ravno bil, da opozorim cenjene čebelarje na nekaj novega, boljšega, ne pa premlevati starih, manj dobrih stvari. — Pa še nekaj!

G. Žnideršič priporoča, naj narejamo roje po končani paši in naj jih krmimo.

¹ To priporoča g. Žnideršič na drugem mestu ljubljanskim čebelarjem. — Op. pisca.

Hvala lepa! Med pašo naj tedaj ostane vsaka mladica v plemenjaku, pa če tudi bi do konca paše le parkrat prinesla kapljico medu. Ali naj med, ki ga vzamemo panjem s težavo, pokladamo rojem, ki smo jih naredili s trdom? Vse to delo si lahko prihranimo, ako narejamo roje še pred koncem pomladne paše, da si narejenci sami nanesejo potrebno hrano.

Mogoče misli g. Žnideršič, da prinašajo mladice, ko postanejo godne za pašo, manj medu v narejencu in več, ako jih pustimo v plemenjaku. To ne bo držalo! Strinjam se s čebelarji, ki vedo več nego jaz (n. pr. Zander), da ne odloča časa, kdaj naj postane mladica pašna čebela, samo njena starost, ampak tudi potreba in izdatnost paše. Potreba izletavanja na pašo se pa gotovo prej pojavi v narejenem roju kot v plemenjaku, ki ima že dovolj pašnih čebel.

Nadalje govori g. Žnideršič o naprednih čebelarjih, da narejajo roje najrajši takrat, ko imajo družine godne naravne matičnike. Po paši ne bo več matičnikov, tudi ne bi bile takrat odgojene matice kaj prida, saj je pogoj za vzrejo dobrih matic ugodna paša. Toraj narejajo napredni čebelarji roje med pašo, ali proti njenemu koncu, kar sem tudi jaz priporočal, in ne, kakor piše g. Žnideršič, šele po paši.

Sicer pa bo marsikateri čebelar čakal zaman, da nastavijo družine matičnike za roj. V zadnjih štirih letih se je v mojem čebelarstvu, ki obsega 60—70 A.-Ž. panjev, samo ena družina pripravila za roj sama od sebe, vse druge so matice ob potrebi prelegle.

Moj omenjeni članek o narejanju rojev je bil spisan za večino čebelarjev Slovenije, ki imajo razen ajdove paše še izdatno pašo majnika in junija meseca. Za izredne pašne razmere dajem navodila o priliki predavanj.

Članke, katere objavljam v Sl. Čeb., spišem šele takrat, ko je njih važnost za napredek čebelarstva potrjena po večletnih skušnjah na veliko v mojem čebelarstvu, zato jih lahko tudi zagovarjam.

Naš najmlajši čebelar

Čebelarstva rodovina Babnikov iz Zg. Šiške se lahko ponaša, da so vsi sinovi, sedem po številu, vzljubili po svojem očetu čebelo, posebno bratje Jakob, Jože in Janko. Šest jih je doslej čebelarilo, letos se jim je pa pridružil še sedmi, g. Lojze, menda samo zaradi tega, da ne bo delal skaze v žlahti.

Vse pa kaže, da se bo ta »dedna obremenjenost« še nadalje ohranila v rodu. Go-

spod Janko Babnik z Viča ima že odraslega sina, ki kar že samostojno čebelari in je očetu v čvrsto pomoč. Toda petletni Jožek utegne postati še vse drugačen čebelarski kampilc. Vedno je pri čebelah in »pomaga« kolikor more in zmore. Matico točno pozna. Lani je že vozil čebele v ajdovo pašo gor na zeleno Štajersko. Za pomoč je moral iti z njim njegov atek...

Evo ga Joška na sliki, kako zaljubljeno gleda čebelice v plemenilniku! Da bi jim le zvest ostal in jim postal skrben oče!

Iz čebelarske početnice

Rojec Vlado — Litija.

Leta 1928. je bil čebelarski patron svojim častilcem prav posebno naklonjen. Oblagodaril jih je z obilno letino, kot že dolgo ne poprej. Kdor je imel tedaj čebele v hojevi paši, je pridelal medu, da ni vedel kam z njim.

Nič ni bilo čudnega, če so tedaj mnogi, ki prej niso imeli niti najmanjšega smisla za čebele, naenkrat začutili do njih neko posebno nagnjenje.

Naslednje leto je zacvetela trgovina s panji in čebelami. Kakor gobe po dežju so rastle novi čebelnjaki. Nekam oprezno so stopicali

okrog njih novo pečeni čebelarji. Preblizu si niso upali k čebelam, zakaj bi se jim po nepotrebnem nastavljali? Ni prijetno, če katera piči!

Prišel je maj in z njim čas prestavljanja. Prestavljanje pa je važna zadeva. Od pravilnega prestavljanja zavisi ves uspeh. Oni pa so bili novinci in so vedeli le toliko, da je treba predjati sate iz spodnjega predelka v zgornjega. Katere, kako in zakaj — to so bila vprašanja, s katerimi se niso niti prej, niti sedaj preveč ukvarjali. Našli so bolj preprosto rešitev. Sosea so poklicali na pomoč. On to razume in rad ustreže, kadar gre za čebele.

Prišel je sosed, star izkušen čebelar, in se lotil dela. Iz primerne razdalje so ga opazovali. Tudi z gledanjem se človek uči. A oni so gledali in prav malo razumeli. Mislili so le na dobiček, ki se jim je obetal, in nehote se je sprostilo vprašanje: »Je kaj medu? Bo kaj prida pridelka letos?«

»Ni glavno med ob tem času! Glavno je zalega,« je pribil sosed.

»No, da! I seveda zalega!« so mencali in skušali zakriti svoje neznanje. »Čim več je zalege, tem več bo čebel, a čim več bo čebel, tem več bo medu. Končno je vendarle med ono, zaradi česar čebelarimo.«

Nič ni rekel sosed na to. Samo slino je požrl in prav slišalo se je, kako mu je zdrknila po grlu.

Jesen je prinesla prvo razočaranje. Medišča so bila prazna, v plodiščih pa so nabrale čebele komaj toliko, da jim je bilo dovolj za zimo. Upanje na dobro letino se je odmaknilo za eno leto. A tudi druga jesen ni izpolnila njihovih pričakovanj in želj. Celo pitati so morali ponekod.

Navdušenje je kopnelo kakor sneg pod soncem. Nekateri so razprodali pod ceno, kar so si ob začetku čebelarjenja nabavili za visoke zneske, drugim pa so bolezni in nemarnost uničile družine. Razpadajoči panji in čebelnjaki so ostali kot žalostne priče iz polpretekla dobe v svarilo vsem onim, ki preveč materialistično pojmujejo to lepo, a prav tako važno gospodarsko panogo.

Upam, dragi prijatelji, da vi, ki stopate letos kot novinci v naše vrste, niste postali čebelarji iz tako nizkih nagibov. Ne bilo bi to lepo od vas in mi, ki se že dalje časa bavimo s čebelami, bi vas ne bili prav nič veselili.

Pravi čebelar mora biti idealist, idealist v polnem pomenu besede. Le tako more kljubovati vsem nadlogam in težavam, ki mu često delajo zapreke.

Pohlep po denarju ne prinaša sreče v čebelarstvu. »Muha ne da kruha«, pravi naš narodni pregovor in le redki so primeri, da bi

kdo z »muhami« obogatil. Uspeh v čebelarstvu je odvisen od neštetihih činiteljev, a malokdaj se znajdejo vsi ti pod najbolj ugodnimi okoliščinami. Zato ne nasedajte ljudem, ki bi vam govorili o izredni donosnosti čebelarstva. Njihova pretiravanja ne izvirajo iz čistih čebelarskih namenov. Za zgled si jemljite rajši one čebelarje, ki že vse od leta 1928. niso pridelali niti kapljice medu, a niso še nikdar tožili radi tega in čebelarijo še danes z isto vnemo kakor nekdanj. Njim bi lahko veljale besede našega pesnika O. Župančiča, da so:

... prebili sedem let,
prebili sedem hudih let,
prestali sedem pustih paš,
prepasli sedem suhih krav,
da ni nobeden »joj« dejal.

Pa se lahko zgodi, da bodo trajala ta »suha« leta še dalje. Toda oni ne bodo obupali, ne bodo odnehali. Kako bi tudi, ko so na te lahko-krilke tako navezani, da bi se jim zdel svet brez njih prazen. Le opazujte jih spomladi, s kakimi zaskrbljenimi obrazi hodijo okrog svojega čebelnjaka. Vsako čebelico, ki obtiči v snegu, sproti poberejo, jo ogrejejo z dihanjem in jo spuste, ko spet oživi, pri žrelu v ta ali oni panj. S čebelami sočustvujejo, kadar jih zadene nesreča, s čebelami se vesele, kadar jim nakloni narava lepe dneve, kadar zažuborijo po livadah medena vrela in se natrpajo pelodne vrečice s cvetnim prahom — kruhom za njihov podmladek. Z njimi ravnaajo kakor očetje s svojo deco in komaj čakajo, da jim morejo ustreči in postreči.

Da, dragi moji! Ni dovolj, da imate panje in čebele. Če hočete uspeti, vam je potrebno še marsikaj, predvsem pa ljubezen, ona nesebična in požrtvovalna ljubezen, ki posvečuje vsako delo. Morda te še ne občutite dovolj, a rasla bo v vas sama iz sebe in visoko razplamtela, če se boste znali živeti v tajnosti in čudovitosti čebeljih družin. Marsikaj boste lahko sami odkrili in zasledili med letom, ko boste prišli z njimi v neposreden stik, o ostalem vas bodo poučile knjige in strokovni listi.

Mnogo se je že napisalo o čebelah, mnogo več, kakor o kateri koli drugi živali. Če bi zbrali čebelarske knjige s celega sveta, bi nastala mogočna knjižnica, za katero bi rabil posameznik več mesecev, da bi jo samo površno prelistal. Nemogoče bi bilo pomniti vso to ogromno snov. Toda izvestna količina tega, vsaj ono, kar je za pravilno ravnanje s čebelami neobhodno potrebno, mora postati duhovna svojina vseh resno stremečih čebelarjev.

Sedaj pozimi, ko ni s čebelami skoraj nikakega opravka, je najbolj primeren čas za učenje. Zato knjige v roko! Saj jih imamo ne-

kaj prav dobrih tudi že Slovenci. Če česa ne razumete, se obrnite na starejšega čebelarja iz svoje sosesčine, da vam razloži! Če ni takega v vaši bližini, pišite Slov. Čebelarju! V »Kotičku za radovedneže« vam bo rad odgovoril na vsako vprašanje, ki bi vas zanimalo. Vam je namenjena ta rubrika in njen urednik bo zelo vesel, če se boste čim pogosteje oglašali.

Pri učenju ne bodite površni! Nikar ne čitate vse vprek in brez vsakega načrta! Svetujem vam, da se najprej lotite poglavij, ki obravnavajo življenje čebel. Biologija, kot imenujemo ta del čebelarstva vede, je osnova, na kateri sloni celotna praksa. Kdor hoče postati dober čebelar, mora poznati življenje čebel.

Vsako čebelarstvo opravilo mora biti v skladu z življenjskimi posebnostmi in potrebami čebel. Te pa se menjavajo od časa do časa. Zato je šablona v čebelarstvu nemogoča. Le prehitro bi zašel v zagato, kdor bi hotel čebelariti zgolj po predpisih.

Kar vidim vas, kako neverjetno strmite ob teh mojih besedah. Čemu pa so potem praktična navodila, ki jih prinašajo razni čebelarški listi in priročniki, boste vprašali. No, tudi ta so potrebna, vendar bi ne bilo prav, če bi se dobesedno po njih ravnali. Ta naj vam bodo bolj v kontrolo kot pa v pomoč pri delu. Najprej vedno sami premislite, kaj bi bilo umestno, da storite v tem ali onem primeru, iz navodil pa se potem prepričajte, ali je bil vaš domislek pravilen, ali ne. Če boste tako postopali, boste kaj kmalu dosegli ono stopnjo samostojnosti in popolnosti, ko vam bodo navodila odveč, ko jih boste zametavali, kakor zdrav človek berle. S tem pa ni rečeno, da je treba izkustva drugih čebelarjev kratkoma prezirati. To bi bila nadutost, ki bi ne bila nikjer na mestu, najmanj pa tukaj. Vsako tuje izkustvo vam mora biti dobrodošlo; toda nikdar ne posnemajte na slepo in kar storite, storite s premislekom in razumom! Prepričani pa ste lahko, da bodo vaši ukrepi vedno pravilni, če se boste ozirali na prilike, ki vladajo v čebelji družini. Zato je vaša dolžnost, da se z njimi čim natančneje seznanite.

Biološka opazovanja in dognanja se zde meni toliko važna, da bom skušal v tem smislu zaokrožiti tudi svoja mesečna navodila, ki sem jih prevzel za letos. Ne čudite se potemtakem, če bodo pisana proti vašemu pričakovanju, če ne boste našli v njih onega, kar ste nameravali iskati, če bo v njih več govora o čebelah in zanimivostih iz čebeljega življenja, kakor pa o čebelarjenju in čebelarjih. Polagoma boste morda sami uvideli, da je to edino prava vzgojna pot, ki vodi začetnika do osamosvojitve.

I.

Zima je za čebele čas počitka in miru. Stisnjene v gosto gručo žde med ulicami posameznih satov, hraneč se z medom, ki so ga nabrale preko poletja. Pokrovec za pokrovcem odstranjujejo s celic, zjedi pa spuščajo na dno panja, kjer se kopičijo v obliki podolgovatih trakov. V smeri ulic se počasi pomikajo za hrano: v panjih z visokimi in prečnimi sati navzgor, v panjih z nizkimi in podolžnimi sati navzad. Iz ulice v ulico se le nerade selijo. Če bi bile prisiljene kaj takega storiti ob hudem mrazu, bi jim bilo to celo v pogubo. Med selitvijo preko satov bi jih zalotil mraz in jih ugonobil. Kdaj pa bi se to zgodilo? Tedaj, če bi bili sati premajhni in bi hrana v celicah sosednjih satnih strani, ki tvorijo eno ulico, ne zadostovala za skupino čebel, ki bi to ulico zasedala. Zato že Gerstung opozarja, da morajo stati sati v pokončnih panjih počez, v podolžnih pa podolžno. To pravilo si morajo zapomniti zlasti naši kranjčarji. Kranjčji spada med nizke panje, čebele pa grade v njih kaj rade tudi prečno satje. Vsi ti panji, s tako zvano toplo stavbo, so za zimovanje neprimerni. Čebele v njih največkrat ne dočakajo pomladi, pa naj bodo še tako dobro založene z medom in še tako toplo odete. Od lakote poginejo tako rekoč pri polni skledi. Kranjčar, ki se hoče izogniti zimskim izgubam, jih bo jeseni podrl, zazimil pa le one, ki imajo podolžno ali kvečemu prekotno delo.

Zimsko gnezdo čebel je svojevrstno čudo. Primaknjeno je k sprednji končnici panja in je oblaste oblike. Da zavzemajo čebele čim manj prostora, zlezejo one ob satih tudi v prazne celice. Notranje čebele kljub temu ne sede tako na tesnem, da bi se ne mogle gibati. Zunanje pa so stisnjene druga k drugi. Njih dlakava telesca sestavljajo plašč, ki propušča le malo toplote. Čebele, ki tvorijo plašč, so najbolj izpostavljene mrazu in največ trpe. Da jih to preveč ne izčrpa, se menjavajo po preteku neke primerne dobe z drugimi, ki so poprej ždele v topli notranjosti.

V sredini gnezda je matica. Tu je tudi najtopleje. Navzven toplota pojenjuje ter doseže svoj minimum ob plašču. Vendar niso toplotne razlike v gnezdu samem nikdar tako velike, kot so jih pokazala merjenja v notranjosti in zunanosti gnezda. Te znašajo dostikrat do 40° C, ali celo več. Znani so primeri, ko je kazal toplomer zunaj gnezda -20° C, v njegovi notranjosti pa je vladala toplota +30° C. V splošnem velja pravilo, da je vnanja temperatura v nasprotnem razmerju z notranjo. Bolj razumljivo bi mogli povedati to takole: Čim mrzleje je zunaj, tem topleje je znotraj gnezda. Ta zanimiv pojav je težko raztolmačiti.

Čebele spadajo namreč med žuželke. Te pa so mrzlokrvne živali in ne morejo vzdrževati svoje telesne toplote na stalni višini, kakor n. pr. človek, sesalci in ptice. Njih telesna toplota se ravna po toploti okolice, ali pa je le za malenkost višja od obdajajočega jih zraka, vode, odnosno od kake druge snovi, v kateri žive. Toda pri čebelah, kakor smo pravkar slišali, ni tako. Ne samo, da pri njih toplota ni odvisna od vnanje temperature, one to toploto lahko poljubno menjavajo: zvišujejo ali znižujejo, ali, kakor pravimo: regulirajo.

Toplotna regulacija, kot jo naletimo v čebeljih družinah, ni svojska nobenim drugim žuželkam, niti njihovim najbližjim sorodnikom, kot so čmrlji, ose, sršeni in mravlje, dasi žive prav tako združno kakor čebele. Mravlje se v pozni jeseni zavlečejo v globlje predele mravljišča in otrpnejo, družine čmrljev, os in sršenov pa razen matic poginejo do zadnjega člana. Matice, ki jih je po več v vsaki zajednici, prezimujejo vsaka zase v zidnih razpokah, za drevesnim lubjem, med režami lesenih opažev itd. Če bi si ogledali take prezimujoče matice, bi ne mogli opaziti na njih niti najmanjše iskric življenja, če pa bi jih prinesli v zakurjeno sobo, bi se polagoma zbudile iz navidezne omrtvelosti. Sobna toplota bi razgibala v njih prитайene življenjske sile in vrnila njihovim udom prejšnjo prožnost. To delo opravijo v naravi solnčni žarki. Prebujene matice zgrade spomladi nova gnezda, znesejo prva jajčeca in neгуjejo ličinke, dokler ne dorastejo. Izlezele mladice se pridružijo svojim materam in jim pomagajo pri nadaljnjem delu. Družine rastejo in postajajo čimdalje bolj obširne, vendar ne dosežejo nikdar onega številčnega stanja kakor pri čebelah.

Čebele zavzemajo torej v živalskem svetu neko izredno stališče in nekateri prirodoslovci trdijo, da bi jih morali prištevati med toplokrvne živali. Dokaz za to trditev naj bi bila merjenja njihove telesne toplote.

Pri človeku merimo telesno toploto s toplomeri na živo srebro, ki jih vtikamo v usta ali pod pazduho. Če bi hoteli uporabljati tak toplomer pri čebelah, bi moral biti zelo majhen. Človeški duh je premagal že večje težkoče, kot je izdelava takega toplomera. Zato ni nič čudnega, če ga je nek mehanik tudi zares napravil. V novejšem času so iznašli za taka merjenja boljše načine. Omenim naj le način s tako zvano termoelektrično iglo. Igla, ki je sestavljena iz medi in železa, je v zvezi z električno napravo, ta pa je opremljena s kazalcem in stopinjsko lestvico. Iglo zataknejo čebeli v telo in izračunajo po odklonu kazalca njeno toploto. Mogel bi naštetih več učenjakov,

ki so se bavili s to zadevo. Žalibog, da si zaključki njihovih merjenj tako nasprotujejo, da še danes ne moremo reči nič določnega o telesni toploti čebel. V splošnem je res mnogo višja od okoliške temperature, toda nasprotniki nazora o toplokrvnosti čebel trdijo, da so visoke številke posledica bolečin, ki nastajajo radi zabadanja igel v telesca poizkusnih živali.

Drugi dokaz za toplokrvnost naj bi bilo dejstvo, da so izgubile čebele v dolgi dobi svojega razvoja zmožnost vztrajanja v otrplem položaju, ono zmožnost, ki je najbolj značilna za vse žuželke in ostale mrzlokrvne živali.

Posamezne čebele, izločene iz družinske skupnosti, ne prenašajo brez škode nizkih temperatur. Najnižja znosna temperatura je 12° C. Pod to ločnico se pojavi brezletnost in ohromelost udov, pri 9° C pa popolna otrplost. V otrplem stanju vzdrže le nekaj ur. Če bi ta otrplost trajala dalje časa, ali če bi temperatura znižali globoko pod ničlo, bi bil vsak poizkus zopetnega oživljenja zaman. Vse to izvira od tod, ker morejo čebele proizvajati le majhne količine toplote, a imajo njihova telesca dokaj veliko površino. Zato ta toplota pri nizkih temperaturah sproti izžareva. Proti nesorazmernemu izžarevanju se skušajo zavarovati s tem, da prezimujejo v večjih združbah. Da imajo take združbe obliko krogle, sem že omenil, da pa je krogla tudi najbolj primerna oblika za uspešno obrambo proti mrazu, vam bo umevno, če vam povem, da ima krogla med vsemi telesi, ki so si po prostornini enaka, največjo površino. Mejne ploskve kocke so n. pr. skoraj za četrtino večje kakor plašč prostorninsko enake krogle. Zato prihaja pri okrogli obliki zimskega gnezda v neposredni dotik z mrazom mnogo manj čebel, kakor bi to bilo, če bi imelo gnezdo katero koli drugo obliko. Pa tudi izžarevanje celokupne toplote, ki se stvarja v notranjosti gnezda, je radi tega znižano na skrajno mero.

Nehote se nam v zvezi s tem razmotrivanjem vsiljuje vprašanje: Kako proizvajajo čebele toploto in kakšnih sredstev se pri tem poslužujejo? Dr. Leuenberger, znani švicarski čebelar, odgovarja na to vprašanje zelo preprosto! »Čebele kurijo,« pravi, »in pri tem je vsaka posamezna čebela samostojna ogrevalna naprava, nekaka živa pečica, ki skrbi za toploto v panju.« Malo čudno se tole sliši, a priznati moram, da ne pretirava. Njihovo kurivo seveda niso drva, niti premog, ali kaj podobnega, temveč med, ona čudežna snov, ki jo čebele pridelujejo poleti iz sladkih rastlinskih in drugih sokov.

Med prištevamo k tako zvanim ogljikovim hidratom. Njegova najvažnejša kemična sestavina je ogljik. Čebele zaužijejo torej z medom,

ki je pozimi njihova edina hrana, velike množine ogljika. Ta ogljik prihaja po krvi v mišičevje, kjer se sprosti in zveže s kisikom iz zraka, katerega so tjakaj dovedli dihalni organi. Z drugimi besedami: v mišičju ogljik oksidira ali zgoreva. Posledica vsake oksidacije, vsakega gorenja pa je toplota. Potemtakem nastaja toplota tudi v mišičju čebel.

Prav isto se dogaja v peči in v svetilkah. Ogljik, ki je nakopičen v drvih, premogu, petroleju, olju itd., se spaja s kisikom iz zraka. Ogenj bi takoj ugasnil, če bi peč ne vlekla, če bi preprečili zraku dotok h kurivu. Radi pomanjkanja kisika mora prenehati vsako gorenje, ker ni gorenje pač nič drugega kakor spajanje ogljika s kisikom. Iz tega sledi, da potrebujejo čebele pozimi prav mnogo svežega zraka, da bi napačno ravnal čebelar, ki bi zožil žrela pri panjih, ali jih celo zamašil. S tem pa ni rečeno, da bi ne smel panjev dobro zapažiti. Narobe! Čim bolje jih odene, tem bolje prenašajo družine zimske nadloge. V neodete panje ne prihaja samo dovolj zraka, temveč tudi mnogo mraza. Čim mrzleje pa je v panjih, tem bolj kurijo čebele, tem več jedo, tem več medu porabijo. Tudi za ogrevanje sob s tenkimi stenami, sob, pri katerih se okna in vrata le slabo prilegajo podbojem, rabimo več kuriva, kakor za ogrevanje že po naravi toplih stanovanj.

Mnogo so se trudili čebelarji, da bi izumili panje, ki bi propuščali dovolj zraka, a bi bili kljub temu topli. Zdi pa se, da je danes še najbolj idealna v tem pogledu stara slamnata košnica, ki jo poznajo pri nas Prekmurci, Medžimurci in Belokranjci, a jo čimdalje bolj izpodriva, kakor v drugih predelih naše ožje domovine kranjiča, mobilno čebelarstvo.

Novejšega datuma so poizkusi prezimovanja v zakurjenih čebelnjakih. Tako prezimovanje je vezano s precejšnjimi stroški in ga že zaradi tega preudarni čebelarji zavračajo.

Na Ruskem in v drugih mrzlejših krajih prenesejo jeseni panje s čebelami vred v podzemne kleti, kjer ostanejo do pomladi. Vsaka klet seveda ni primerna za to. Predvsem ne sme biti prevlažna in ne pretopla. Po drugi strani pa mora biti popolnoma zatemnjena in opremljena z dobrimi dušniki.

Preostaja odprto še zadnje vprašanje: Kako čebele toploto regulirajo? Odgovor ni težak. Čim topleje hočemo imeti v sobi, tem več moramo nalagati v peč. Prav tako ravnajo čebele. A ker je, kakor smo rekli, njihovo kurivo med, je pri njih toplotna regulacija odvisna od tega, koliko jedo. Zato je razumljivo, da porabijo družine ob hudem mrazu več hrane, kakor ob zmernih in mildih zimskih mesecih. Najbolj ne-

ugodne so zanje zime z znatnimi temperaturnimi izpremembami.

Ob toplem južnem vremenu se zimska gruča zrahlja in čebele celo izletavajo. Če nastopi nato hipno oster mraz, se strnejo zopet v gručo. V gruču morajo toploto na novo upostaviti, za kar porabijo vsekakor več medu, kakor za vzdrževanje že upostavljene toplote na neki odrejeni višini. Zato lahko trdimo, da gre večkratno zaporedno preoblikovanje gnezda vedno na račun potrošnje medu.

Toploto pa lahko regulirajo čebele še na drug način.

Stopite pozimi v čebelnjak in prislonite uho na ta ali oni panj. Slišali boste neko pritajeno, enakomerno brnenje, ki ga smatra čebelar za gotov znak, da so družine v redu. Če bi tega brnenja ne slišal, bi bil v veliki zadregi. In po pravici! Kajti to brnenje ima pri čebelah prav poseben pomen. Nastaja radi hitrega utripanja s krili, utripanje pa je delo prsnih mišic, na katere so krila pripeta. Z gibanjem mišic pospešujejo čebele v svojih telescih zgorevanje in s tem v zvezi proizvajanje večjih količin toplote. Gibanje mišic ima torej približno isti učinek, kakor pahljanje pred ognjem ali podpihovanje žerjavice s kovaškim mehom.

Da razgreje gibanje telo, veste tudi iz lastne izkušnje. Komu še ni bilo vroče pri kakem težkem delu, hitrem teku, ali naporni telovadbi? In pozimi! Kar pogledjte naše malčke, kako cepetajo z nogami in otepavajo z rokami, ko prihajajo zjutraj vsi premraženi v šolo! Kdo jim je povedal, da se bodo s tem ogreli? Nihče! Narava jih sili k temu. Če bi se ji ne pokoravali hote, bi ji morali slediti nehote. Sama od sebe bi se sprožila v njihovem mišičju gibalna sila in začeli bi drgetati po celem telesu. To drgetanje bi trajalo toliko časa, dokler ne bi bila uravnovešena toplota v njihovem organizmu.

Kakšen vpliv ima pospešeno gibanje na porast toplote v zimskem gnezdu čebel, nas pouči preprost poizkus.

Pri panju, ki ima na vrhnji strani veho za pitanje, odstranimo čep in potisnimo skozi nastalo odprtino toplomer. Če delamo oprežno in čebel ne razburjamo preveč, lahko na ta način določimo toploto, ki vlada v gnezdu ob normalnih razmerah. Recimo, da znaša 25° C. Toplomer vtaknimo po tej ugotovitvi nazaj, a ne več z ono previdnostjo kot prej. Kar korajžno podrezajmo z njim med čebele, pa še malo poropotajmo po panju, da jih čimbolj razdražimo. V odgovor bučno zašume, kar znači, da so začele s krili hitreje utripati, a ker se hočejo ubraniti naše vsiljivosti, nastane med njimi živahno gibanje in drenjanje. Poleti

bi jo za svojo predrznost pošteno skupili, sedaj pa se nam jih ni treba preveč bati.

Pustimo panj nekaj časa pri miru. Šumenje ponehava in prehaja počasi v početno zmerno brnenje. Dvignimo spet toplomer! Poglejte! 35° C. Živo srebro je poskočilo za celih 10°.

Toploto zvišuje pri čebelah vsako razburjenje, pa naj bo tega ali onega izvora. Dostikrat je takemu razburjanju kriv čebelar sam. Po nepotrebnem prihaja v čebelnjak, stika tam za orodjem, ki ga je pozabil jeseni spraviti na bolj primeren prostor, štorclja in ropota, da bi še koga drugega razdražil, ne le čebel, ki so tako občutljive za vsak nemir. Tudi ptice, zlasti sinice in žolne, morejo škodovati prezimujočim družinam. Če ni človeka v bližini, se obešajo na panje in po svoji prirojeni navadi potrkavajo s kljuni po sprednjih končnicah. Miši in rovkice se splazijo, če so žrela previsoko spodrezana, celo v panj in povzročijo lahko tamkaj pravcato razdejanje. Res, da so vsi ti gosti v veliki stiski radi hrane, da se dostikrat živih čebel niti ne lotijo, ampak pobirajo le mrtvice, kar bi jim čebelar, ki ima usmiljeno srce za vse živali, še privoščil, če bi njih vsiljivost tako kvarno ne vplivala na formacijo zimskega gnezda in na potrošnjo medu.

Vzrokov za razburjanje čebel pa je še več. Navedem naj le brezmatičnost in bolezn, od katerih se v tem času kaj rada pojavlja nose-

mavost. Pa tudi med more biti usoden, če vsebuje neprebavljive snovi, ki preobremenjujejo črevesje.

Vse take motnje lahko vodijo do najhujšega, do razkroja zimskega gnezda. Če se gnezdo razkroji, je v tistem hipu porušena ona skupnost, ki je čebelam potrebna za proizvajanje toplote, kar ima za posledico zmrznjenje družine. Toda o vsem tem nekoliko več v prihodnjem poglavju.

Kdor je dovolj pazno sledil mojim dosedanjim izvajanjem, mu ne bo težko razbrati, kaj je važno za pravilno uzimljenje in prezimovanje čebel. Kljub temu naj sledi ob zaključku nekaj praktičnih migljajev! Ti bi bili:

1. Jeseni odvezmi svojim družinam samo toliko medu, kolikor ga imajo odveč! Če ga imajo premalo, dopitaj sladkorno raztopino! Vsak panj potrebuje za zimo 12—15 kg hrane.

2. Ne uzimljaj prešibkih družin! Slabiče pravočasno združi!

3. Čebele dobro zapaži, nato pa jih puščaj v popolnem miru! Ne vznemirjaj jih s prepogostimi obiski, če pa si primoran iti v čebelnjak, hodi tiho, kot bi bil v svetišču!

4. Žrela pripri s primernimi lesenimi ali pločevinastimi zaporicami, da zabraniš mišim in drugim škodljivcem dostop v panj, toda pazi, da bodo zaporice pripuščale dovolj zraka!

(Dalje sledi.)

Naša sivka in njena vzreja

Društvena čebelna plemenilna postaja

Jos. Verbič.

Kakor je našim bralcem znano, je Čebelar-sko društvo ustanovilo plemenilno postajo s pomočjo banske uprave in kmetijskega ministrstva na Kapiščih ob Kamniški Bistrici. Njen namen je, dvigniti zmogljivost čebelnih družin in slabejše zenačiti z najboljšimi. To se da doseči le z odbiranjem matic iz najboljših družin in s plemenjenjem istih s troti iz enakovrednih panjev. Plemenjenje po naši volji se lahko vrši izključno na plemenilnih postajah. Kraji, kjer so čebelarji gosto naseljeni, niso za tak namen.

Društvo vzdržuje tako ustanovo po najboljših načelih že štiri leta. V sledečem hočem podati kratko poročilo o njenem delovanju v preteklem letu.

Postaja je imela na plemenišču izborno čebelno družino (trotarja), ki ga je pridobila od

g. Janka Babnika in ki izvira iz že dalj časa preizkuševanega čebelnega rodu. Družina je prezimila na Kapiščih in je spomladi hitro napredovala. Ob koncu aprila meseca je imela že trote in te je redila do srede avgusta. To sem dosegel s tem, da sem dal družini vedno dovolj prilike, da je gradila trotovino, da sem napravil roj s staro matico in da sem ji od časa do časa odvezemal zalogo.

Trotarjeva matica je bila v drugem letu svoje starosti in je bila silno rodovitna. Njene neplodne hčerke — čebele — pa so se ponasale s pridnostjo, pohlevnostjo, pristno barvo in utrjenostjo glede vremena in bolezn.

Hramčki za plemenilnike so bili postavljeni in pripravljeni takoj, ko so se pojavili prvi troti, le žal, da so bili slabo izrabljeni. Naši člani se jih niso posluževali v takem številu, kakor sem pričakoval.

Nerazumljivo je, da se nihče naših naprednih čebelarjev, t. j. onih, ki se že pečajo z odbiro in z vzrejo matic, ni mogel odločiti še za zadnji, najvažnejši korak, da bi pustil namreč

svoje mlade matice tudi plemeniti z izbranimi troti. Oni, ki jim je društveno podjetje v prvi vrsti namenjeno, so torej izostali. Ali nimajo vere in zaupanja v to ustanovo, ali se boje prevelikih izdatkov, ali jim je postaja preveč od rok?

Da jim okrepim vero, ponavljam in nava- jam, da imajo čebelne plemenilne postaje v vseh naprednejših državah. V Češkoslovaški jih je bilo l. 1934 10 in v Švici se je opleme- nilo v tem letu 14.939 matic na 143 plemenil- nih postajah. To nam jasno govori, da odbira troto in uporaba le-teh ni samo igrakanje za kratek čas.

Stroške in škodo povzroči nabava neka- terih potrebščin, oslabljenje poedinih čebel- nih družin in prevoznih izdatki. — Potrebščine, kakor kaže društveni cenik, niso drage in si jih nabavimo le enkrat, kdor je pa spreten, si jih napravi po vzorcu sam. — Množina čebel, ki jih žrtvujemo za vzrejo matic, po novih na- vodilih nikakor ni večja kakor pri dosedanjih, pač pa manjša, kar bom v posebnem članku dokazal. — Za mnoge čebelarje je postaja res preveč oddaljena, iz kamniškega in kranjske- ga sreza ter ljubljanske okolice pa je lahko dosegljiva. Posebna ugodnost se nam nudi se- daj, ko je voznina po železnici znižana in ko vozi iz Kamnika do Kopišča v poletnem času dnevno avtobus. Sicer bo pa društvo po mož- nosti tudi skrbelo, da bo mogoče odpraviti matice na plemenišče, ne da bi čebelarji sami morali potovati tja.

Dosedaj sploh, torej tudi v preteklem letu, je postajo izkoriščalo le nekaj malih, prepro- stih čebelarjev. Tem gre vsa čast kljub temu, da se niso popolnoma ravnali po objavljenih navodilih ali pa, da so jih po svoje prikrjili. To se bo tudi drugim pripetilo. Da pa se ne bodo napake ponavljale, jih moram omeniti in pojasniti.

Nekdo je poslal na Kopišča plemenilnike, ki so imeli hranilne predalčke napolnjene s suhim in z ogljem denaturiranim sladkorjem. Znano je, da se čebele nerade lotijo suhega sladkorja in zato često vidimo, da sladkorne kristalčke, ki se izločujejo iz meda, iznašajo iz panjev. Tudi malim plemenilnikom, ki mo- rajo hitro graditi zibelke za novi zarod, taka hrana ni po godu. Najboljše je zanje sladkorno testo, ki obstoji iz sladkorne moke in medu.

Neki čebelar je prinesel na plemenišče če- bele, ki so se na potu zadušile. Plemenilniki so bili natrpani z živaljo. Rejec je imel pri na- seljevanju v mislih načelo, ki ga vedno po- udarjamo, da le močne družine dosežajo po- polne uspehe. Pozabil pa je, da te zahtevajo posebno pri prevažanju izredne pažnje. Pri polnjenju plemenilnikov se je treba držati

prave mere, prenašati jih je pa tako, da lahko prihaja svež zrak do čebel, torej ne v nahrbt- niku.

Nekdo je nastanil svoje plemenilnike v hramčkih, ki so last postaje, ne da bi prej ob- vestil vodjo postaje in jih pustil pregledati. Takim neprevidnežem bi se lahko zgodilo, da ne bi dobili hramčkov praznih in potem ne bi dosegli svojega namena. Pregledovanje pa je potrebno, da ne pridejo na plemenišče malo- vredni trotje.

Da se bo naša plemenilna postaja ohranila, bo treba še mnogo truda, posebno pa pouka.

Število matic, ki so bile prinešene na Ko- pišča, se zdaleka ne more primerjati s števil- kami, ki jih navajajo tuja plemenišča, zato je bolje, da ga zamolčim, oplemenjenih pa je bi- lo 80% matic. Uspeh so zmanjšale družinice, ki so bile prinešene in postavljene v hramčke v najhujši vročini in ki se jim je takoj dovolil prost izlet.

Oplemenile so se vse matice, ki sem jih vzredil na licu mesta iz naravnih trotarjevih matičnikov. Potomci te reje v najožjem so- rodstvu (in cestne reje), ki se je letos drugič ponovila, bi mogli biti še najboljše kakovosti. Škoda, da so prišli vsi razen enega brez mo- gega dovoljenja v tuje, nepoznane panje.

Mala množina čebel je imela na Kopiščih vse leto dovolj paše. Tudi za zimo se je pre- skrbela s hrano.

Glavna opravila so bila na plemenišču kon- čana, ko so se 24. avgusta poslovile zadnje oplemenjene matice.

Ob koncu svojega poročila toplo priporo- čam posebno naprednejšim čebelarjem, da po- stanejo v resnici napredni in da pokažejo sve- tu, da ne zaostajajo za rejci drugih živali in za inozemskimi čebelarji. Edina naša moderno urejena plemenilna postaja ne sme propasti. Tu se ne gre samo za našo korist, temveč tudi za naše dobro ime, ki ga ne smemo izgubiti.

Čebelarjem svetujem, naj preberejo in si prisvoje navodila o vzreji matic, ki so bila priobčena v zadnjih letnikih »Sl. Čebelarja« in ki se nahajajo tudi v Jugovi knjigi »Prak- tični čebelar«. Za natančnejša pojasnila sem jim jaz vedno na razpolago.

Sedaj je tudi najboljši čas, da na podlagi beležk presodijo svoje plemenjake in dože- nejo, kateri so najprimernejši za razmnožitev. Preskrbijo naj si plemenilnike in se temeljito seznanijo z njimi. Kdor si jih hoče izdelovati sam, naj si naroči po svoji podružnici vzorec, ki mu ga društvo posodi za dva, tri mesece brezplačno.

Brez pravočasne priprave tudi v prihodnje ne bo plemenilna postaja v taki meri izkori- ščana, kakor bi lahko bila.

Opazovalne postaje

Ves mesec je bil neprijazen in meglen, zato so imele čebele zelo malo izletnih dni. Po dolinah se je vlačila megla, pa so po prisojnih legah še brale obnožino: dne 3. v Tacnu, Podovi, Valpči vasi, Krškem in Cezanjevcih. Dne 12. so jo še brale na Krki in v Žetalah, dne 19. pa v Št. Vidu, Cerknici, Novem mestu in celo v Kranju. Ob vsakem lepem vremenu so čebele stikale po tujih panjih in je temu početju napravil konec šele sneg. Proti koncu

meseca smo zazimili vse panje in jim dali primerno toplo odejo. Čebele so se stisnile v zimsko gručo, objel jih je dobrodejen počitek. Srednja mesečna toplina se je sukala okrog 5.37° C. Povpraševanje po medu je precejšnje, žal da so zaloge precej pičle. V prvi vrsti primanjkuje dobrega cvetličnega medu.

Veselo in srečno novo leto vsem gospodom poročevalcem, njihovim čebelicam pa obilo sladkih medenih tednov v letu 1936!

Mesečni pregled za november 1935

Kraj	Višina nad morjem	Panj je teže										Toplina zraka			Dni je bilo						
		pridobil v			izgubil v			v mese- cu čistih dkg	največ pri- dobil	naj- višja	naj- nižja	sred- nja me- sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	poč. jasnih	jasnih	vetrovnih		
		1.	2.	3.	1.	2.	3.														
		mesečni tretjini dkg						pri- dobil	po- rabil	dkg	dne	C°									
Blejska Dobrava . . .	577	—	—	—	20	25	15	—	60	—	—	+10	—	+ 5.8	3	9	—	18	7	5	—
Breg-Križe	483	—	—	—	20	10	10	—	40	—	—	+16	—	5 + 5.5	2	11	1	22	3	5	2
Kranj	385	—	—	—	25	15	20	—	60	—	—	+20	—	6 + 4.9	11	8	1	24	6	—	3
Virmaše-Skofja Loka .	361	—	—	—	20	—	—	—	20	—	—	+17	—	2 + 6.9	4	12	1	24	6	—	12
Tacen-Šmarna gora .	314	—	—	—	50	35	35	—	120	—	—	+17	—	3 + 5.9	7	12	4	26	3	1	5
Barje	289	—	—	—	5	10	10	—	25	—	—	+16	—	3 + 5.9	8	10	2	18	4	8	10
Dob	305	—	—	—	20	10	10	—	40	—	—	+16	—	4 + 4.4	1	12	1	27	3	—	4
Rova	350	—	—	—	10	5	5	—	20	—	—	+16	—	3 + 6.2	3	11	2	24	3	3	3
Skorno-Novi kloster .	450	—	—	—	25	15	20	—	60	—	—	+16	—	3 + 6.4	8	5	—	10	20	—	6
Sp. Ložnica-Žalec . .	252	—	—	—	10	15	20	—	45	—	—	+12	—	6 + 4.3	6	8	1	17	19	2	18
Leveč-Sl. Bistrica . .	355	—	—	—	10	10	—	—	20	—	—	+16	—	6 + 4.5	10	17	2	17	13	—	11
Muta	387	—	—	—	40	20	10	—	70	—	—	+16	—	3 + 5.4	3	7	2	18	10	2	25
Sv. Duh-Selnica . . .	536	—	—	—	55	60	30	—	145	—	—	+14	—	3 + 5.6	7	6	1	13	10	7	9
Studenci-Maribor . .	265	—	—	—	15	10	20	—	45	—	—	+16	—	5 + 4.2	8	5	1	11	7	12	6
Podova-Dravsko polje	255	—	—	—	70	—	30	—	100	—	—	+14	—	8 + 2.3	8	8	1	10	16	4	20
Cezanjevci	182	—	—	—	20	40	20	—	80	—	—	+14	—	3 + 5.2	8	10	1	12	7	11	19
Nedeljica-Turnišče . .	170	—	—	—	15	10	—	—	25	—	—	+20	—	4 + 7.8	8	6	—	13	10	7	10
Žetale-Rogatec . . .	322	—	—	—	—	20	—	—	20	—	—	+14	—	3 + 6.0	4	9	2	14	9	7	16
Donačka gora-Rogatec	397	—	—	—	20	10	10	—	40	—	—	+19	—	5 + 7.2	9	4	2	16	11	3	5
Kozje	307	—	—	—	25	30	45	—	100	—	—	+18	—	0 + 6.5	2	9	2	11	15	4	6
Leskovec-Krško . . .	186	—	—	—	30	30	20	—	80	—	—	+20	—	3 + 7.1	9	7	2	20	9	1	2
Zakot-Brežice . . .	156	—	—	—	10	5	—	—	15	—	—	+16	—	4 + 5.2	8	5	2	25	5	—	4
Bučka	307	—	—	—	10	—	30	—	40	—	—	+18	—	6 + 5.9	5	7	2	18	8	4	12
Krka	300	—	—	—	10	10	5	—	25	—	—	+16	—	5 + 5.2	3	9	2	23	5	2	14
Št. Janž Dol.	251	—	—	—	25	20	25	—	70	—	—	+19	—	8 + 4.8	5	9	2	21	5	4	—
Št. Vid-Stična	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+17	—	10 + 4.6	4	6	3	25	4	1	—
Cerknica	575	—	—	—	5	10	5	—	20	—	—	+17	—	10 + 4.6	9	13	1	16	11	3	20
Sv. Gregor-Ortnek . .	736	—	—	—	15	20	15	—	50	—	—	+10	—	2 + 4.3	9	7	4	13	11	6	20
Novo mesto	180	—	—	—	30	—	20	—	50	—	—	+18	—	5 + 6.3	8	8	3	18	7	5	—
Šmarjeta	375	—	—	—	25	25	20	—	70	—	—	+17	—	5 + 5.7	1	10	4	17	6	7	24
Valpča vas	280	—	—	—	75	60	55	—	190	—	—	+14	—	7 + 2.0	5	8	2	23	5	2	13

Vsi ti panji so A.-Ž. sestava.

Kotiček za radovedneže

I. B. V. Imam dve leti starega ajdovca pitanca, ki je postal tekoč in se nič več ne strdi. Tak je kakor črnilo in močnega, kislega okusa. Spravljen je prav na suhem. Ali je tak med dober za pitanje spomladi?

Pa še kako dober! Star ajdovec je najboljše dražilo za spomladi. Zdi se mi kakor staro vino, ki ima vse drugačno moč nego novina. Ajdovec (in tudi nekatere druge vrste med, n. pr. kostanjevec) ima to lastnost, da postane sčasoma sam od sebe zopet tekoč. To povzročajo kvasice, ki so v njem. Nastane nekako prikrito kipenje, ki pa nima na kakovost medu (kot hranilo) nikakega učinka, dasi se pri tem izpremeni barva, gostota in tudi okus.

Ako pitamo čebele s takim medom, jih zelo »razburimo« in ravno to hočemo, kajti potem začne matice močnejše zalegati. Vonj starega ajdovca je tako močan, da vznemiri vso sosesčino panja, ki mu pokladamo.

Vse drugače je pa z medom, ki začne kipeti zaradi tega, ker je prevoden, n. pr. da je bil prezgodaj točen ali pa je bil spravljen v vlažnem prostoru. Tak med se neprestano peni, dobi ogaben in izrazito kisel okus ter postaja od dne do dne bolj voden, zlasti na površini.

Tak med moramo čimprej porabiti, da se ne skvari popolnoma.

R. V. v K. Nameravam postaviti nov čebelnjak za 30 AŽ panjev. Kje bi dobil načrte in nasvete, zlasti za notranjo uredbo?

Načrte najdete v knjigi »Naš panj« ali pa v »Praktičnem čebelarju«. Vsak tesar bo po njih lahko napravil dober čebelnjak. Nikar ne postavljajte kake moderne spake, ki je za vaško okolico popolnoma neprimerna in žali oko slehernega človeka, ki ima količkaj smisla za lepoto in razumevanja za tradicijo. Ni ga lepšega kakor čebelnjak v domačem slogu.

O notranji opreми vam na tem mestu ne morem kaj več povedati. Skrbite, da se bodo vrata in okna odpirala na ven, to pa zaradi čebel, da jih lahko izpustite, če ne nameravate napraviti ameriške odletnice (begalnice). Pod stropom napravite primerno polico za razno »šaro«, pri oknu pa dosti veliko mizo na tečaje, da jo lahko spustite doli. Če hočete, lahko izrabite tudi podstrešje za shrambo večjega orodja (prestrezal za roje, rezervnih panjev). Seveda mora biti v tem primeru v čebelnjaku strop z loputnikom. Za slamnice je dovolj prostora pod panji. Za rezervno satje bo treba primerne omare. Orodju, ki ga čebelar mnogokrat rabi (kozica, sipalnik, omelce, izpodrezilo), odkažite prostor na čebelnjakovih stenah.

Priznam pa, da smo se za načrte za vzorne čebelnjake premalo zanimali. Zato je po deželi mnogo neprimernih. Četudi so bili precej slani, niso taki, da bi jih mogli priporočati v posnemanje.

J. R. v P. p. V. Poleg naše vasi je ob vodi precej nezaraščenega proda. Med kamenje je voda nanesla precej zemlje. Rad bi izboljšal tukajšnjo revno pašo. Kaj naj zasadi narodu?

Predvsem vrbe, ako jih ni v okolici dovolj. Zlasti vam priporočam ivo. Prav dobro utegne uspevati boreč in gabez. Obe rastlini morate sejati. Gabezovo seme naberite sami, borečovo pa kupite v kaki semenski trgovini. Tvrška Sever & Co. v Ljubljani ga ponuja.

Nikar pa ne pričakujte od nekoliko rastlin — polnih panjev. Pašo izboljšamo izdatno le z nasajanjem oziroma setvijo rastlin v velikem številu in množini. Uspeh je odvisen tudi od kakovosti tal (zemlja, vlaga). Ne jezite se, če boreč v prevlažni zemlji ne bo uspeval!

Društvene vesti

Odbor osrednjega društva in upravništvo Slov. Čebelarja ter vodstvo Društvene Čebelarne želijo vsem svojim članom, naročnikom in odjemalcem

srečno novo leto,

Znanstvena priloga. Da ustreže odbor želji članov ter izvrši sklep širšega odbora,

je izdal s prvo letošnjo številko Slov. Čebelarja znanstveno prilogo pod imenom »Čebelarški obzornik« ter jo pošilja vsem članom na ogled. Priloga, ki bo prinašala razna izvirna dela in razprave iz najrazličnejših panog čebelarstva, bo čitatelju nudila globok vpogled v razna raziskavanja, nove ugotovitve in če-

belarske probleme. Brez dvoma je s tem storjen velik korak naprej in prepričani smo, da bo ugajala vsem naročnikom. Ker pa odboru ni znano, kakšen odziv bo nudilo članstvo, bo priloža izšla sprva le na 8 straneh in 6 krat na leto za letno naročnino Din 10. Kakor hitro pa se bo zanj prijavilo zadostno število naročnikov, se bo njen obseg povečal na 16 strani. Od odziva članstva je sedaj odvisno, v kakem obsegu bo priloža izhajala. Da pa bo mogoče drugo številko, ki bo izšla marca meseca, pravočasno urediti, je nujno potrebno, da plačajo naročniki letno naročnino 10 Din najkasneje do 10. februarja 1936 po položnici Čebelarskega društva štev. 11.066 z označbo, da je ta znesek za priložo. Lansko leto je društvo prejelo od prav mnogih interesentov naročnine na ta list. Člani so s posebnim poudarkom pozdravljali izdajo prilože, zato smelo pričakujemo, da se to njihovo navdušenje in priznanje še ni poglelo in da se bodo sedaj, ko se je njih želja uresničila, takoj oglasili kot naročniki. Naročnina je zelo nizka, zato pa je tembolj potrebno, da jo člani pošljejo prav gotovo do 10. februarja t. l.

Položnice smo tudi letos priložili januarski številki, da bo mogoče vsem članom na najlažji način plačati članarino. To pa velja predvsem za one čebelarje, ki so od svojih podružnic zelo oddaljeni. Želimo pa, da plačujejo člani članarino le po svojih podružnicah. Kdor bo poslal članarino naravnost glavnemu društvu, naj označi na položnici ime podružnice, h kateri spada.

Podružnice, ki v mesecu decembru še niso imele občnih zborov, naj jih prav gotovo skličejo januarja meseca. Vsako zborovanje je treba naznaniti sreskemu načelstvu. Po občnem zboru je treba sreskemu načelstvu sporočiti tudi imena vseh članov odbora. Poročilo po smernicah poslane okrožnice naj se nato pošlje glavnemu odboru.

Zaostala članarina. Vsem tistim, ki zaostale članarine še niso poravnali, sporočamo, da jo bomo v prihodnjih mesecih začeli terjati po našem advokatu. Zadosti smo prosili, čakali pa še preveč. Nam je to zelo neljubo, toda v sili moramo poseči tudi po tem sredstvu, čeprav zelo neradi.

Blagajnike podružnic prosimo, da pri vsaki pošiljlatvi denarja točno označijo na zadnji

strani položnice, v kateri namen pošiljajo denar. Pri pošiljanju članarine navedite imena članov, ki so poslano članarino plačali. Točno ločite položnice društvene uprave in Čebelarne. Uprava ima položnice št. 11.066, Društvena Čebelarna pa položnice št. 15.645.

Občni zbor osrednjega društva bo letos v Ljubljani. Vabilo bomo priobčili v prihodnji številki. Podružnice, izvolite na svojih občnih zboreh delegate!

Vabilo. Vabimo vse čebelarje, da se organizirajo v naši skupni organizaciji, ki jim nudi mnogo ugodnosti. Z večjim številom članov se bodo pomnožile tudi društvene ugodnosti. Zavedajte se, da bo naše čebelarstvo napredovalo le v toliko, kolikor bo napredovala naša organizacija. Le združena moč lahko uredi in da pogoje za napredek čebelarstva. Prosimo zato vse naše člane, naj nam ostanejo zvesti in naj nam pridobijo še novih članov.

Članske izkaznice so natisnjene na ovojni strani lista. Izrežite jih in uporabljajte pri nakupu čebelarskih potrebščin.

Jugova knjiga. Ne moremo vam zadosti priporočiti to izborno knjigo, ki velja sicer 50 dinarjev trdo vezana in 40 Din mehko vezana, ki pa nudi čebelarju toliko koristnega znanja, da bo črpal iz nje vse življenje. Zimski čas je za tako proučevanje najprimernejši, zato vam knjigo toplo priporočamo. Ko jo boste začeli prebirati, se ne boste mogli ločiti od nje. Naročite jo takoj pri glavnem društvu. V zalogi pa imamo še druge važne knjige. Preberite njih seznam na tretji strani ovojne lista.

Predavanja. Da bo mogoče urediti spored za predavanja v tekočem letu, prosimo vse podružnice, da nam želje za predavanje sporoče posebej na dopisnici z navedbo kraja, dneva, ure in snovi, ki jo žele slišati. Dopisnica pa mora biti najmanj tri tedne prej v naših rokah, sicer se lahko pripeti, da so že vsi predavatelji za določeni dan oddani.

Člani ljubljanske podružnice se opozarjajo, da bodo dobili podružnične položnice za članarino s februarsko številko Čebelarja. Položnica glavnega odbora, ki je priložena januarski številki, velja za naročnino znanstvene priloge.

POROČILA O ODBOROVIH SEJAH OSREDNJEGA DRUŠTVA

XXXVIII. seja dne 28. novembra 1935. Odbor je razpravljal o kolavdaciji doma Antona Janše, primerjal proračun z izvršenimi deli ter adaptacijska dela odobril. Odbor je dovolil tri predavanja: na Breznici, v Radovljici in na Brezjah, ki jih bo imel župnik Knafelj iz Leš. Odobren je bil pravilnik sklada za pomoč bednim čebelarjem, ki ga namerava osnovati Zveza v Celju. Odbor je sklepal tudi o znižanju honorarjev za predavanja in o prošnji kmetijske šole na Grmu za prepustitev

vzorcev čebelarkega orodja. V glavnem pa je razpravljao o zatiranju čebelnih bolezni v ptuj-skem srezu.

XXXIX. seja dne 5. decembra 1935. Odbor je razpravljao o ocenjevanju člankov v Slov. Čebelarju, o davščinah za dom Antona Janše, o dopisu »Zvezi« v Beogradu glede njene prihodnje seje. Odobril je vse stroške za adaptacijo doma.

XXXX. seja dne 12. decembra 1935. Društvo je dobilo od raznih tiskarn ponudbe za tisk Čebelarja v letu 1936. Odbor je tisk oddal Jugoslovanski tiskarni, ker je stavila najugodnejšo ponudbo. Določil je nekatere točke, ki naj o njih razpravlja »Zvezin« odbor na prihodnji seji. G. predsednik je podal daljše poročilo o plemenitni postaji v Kamniški Bistrici, ki ga je odbor odobril. Sprejet

je bil sklep, da bo društvo oživilo zbiranje kamnov za Janšev dom. Vsak kamen velja Din 25, ki ga čebelar lahko plača tudi z 2 kg medu ali 1 kg voska. Po daljši razpravi je odbor sklenil, da izvrši sklep širšega odbora in izda s 1. januarjem t. l. znanstveno priložo Slov. Čebelarju. G. vodja D. Č. je podal poročilo o tekočih zadevah Čebelarne.

XXXXI. seja dne 19. decembra 1935. Na tej zadnji seji v letu 1935 je odbor razpravljao o seji Zveze jugoslov. čebelar. društev, ki bo dne 3. januarja v Beogradu. Nadaljeval je razpravo o zatiranju čebelnih bolezni. Nato je rešil še nekaj tekočih društvenih zadev, nakar je g. predsednik sejo zaključil, želeč vsem odbornikom vesele praznike.

Naše podružnice

Gospod urednik!

Gotovo vam je še v spominu dopis iz leta 1934, v katerem je govor, kako sta dva zlikovca v avgustu l. 1934 na ajdovi paši postavljene čebele gg. Kajnič in Lenarčiča, v vasi Jark pri Bukovcih, zastripala in nato čez nekoliko dni še prevrnila. Pri drugem napadu je nočni čuvaj oba hudobneža spoznal. Bila sta Vajda Jožef, posestnik in čebelar, in Janžekovič Franc, posestnikov sin, oba iz Bukovc. Oba sta bila izročena sodišču v Ptuj, ki je obravnavalo kazensko zadevo pod Ksp. 108/35 v mesecu marcu ter sta bila oba kaznovana. Prvi je dobil 42 dni zapor, drugi 28 dni. Obsojena sta bila tudi na plačilo škode g. Kajnič v znesku 2308 Din in ostalih stroškov. Kazen sta odsedela in plačala navedeni znesek. Ker pa znesek ni bil v skladu s povzročeno dejansko škodo, je tožil g. Kajnič civilnopravno oba obtoženca, ki sta bila v oktobru pod št. II/P 277/35 vzajemno obsojena na plačilo nadaljnje škode v znesku 5802 Din in v povračilo vseh pravnih stroškov. Obsojenca sta tudi ta znesek že plačala. Vse druge vesti, ki jih širita po vaseh, so neresnične.

Tako so tudi uboge uničene čebele sedaj maščevane. Opozarjamo vse nasprotnike prevoznikov čebel na ajdovo pašo, naj se drže le zakonite poti, vse drugo se prej ali slej maščuje. Kar navajamo zgornj, bodi le za zgled in opozorilo. Le škoda, da Kajnič ni doživel končne razsodbe in dočakal, kako sta bila krivca kaznovana. Revez se je letos v avgustu mesecu smrtno ponesrečil. Bodi mu preko groba to v zadoščenje. — Lenarčič.

Ljubljanska podružnica ima prihodnjo odborovo sejo v torek 14. januarja ob 8 zvečer v običajnem lokalu.

OBČNI ZBORI PODRUŽNIC

Podružnica Rače-Podova bo imela občni zbor v nedeljo 12. januarja ob 2 popoldne v Rački šoli. Spored običajen. Prinesite članarino!

Podružnica v Naklem bo imela redni občni zbor 12. januarja v stari šoli ob pol treh popoldne v Naklem. Vabimo vse člane in tudi nečlane, da se zbora gotovo udeleže.

Podružnica za Loško dolino v Starem trgu vabi vse na prvi občni zbor, ki bo dne 6. januarja ob 8 v prostorih Kmetijske zadruge v Starem trgu. Čebelarji, udeležite se ga polnoštevilno in pripeljte s seboj tudi druge čebelarje nečlane.

Podružnica v Trebnjem bo imela občni zbor dne 26. januarja takoj po prvi sv. maši z običajnim sporedom. Ako bo možno, bo tudi predavanje. Pridite vsi ter pripeljite še druge čebelarje. Marsikaj važnega se bomo pogovorili. Občni zbor bo v Prosvetnem domu kot po navadi. Čebelarski pozdrav. — Tajnik.

Podružnica v Središču ob Dravi vabi vse čebelarje svojega okoliša na svoj občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 12. januarja ob 2 popoldne, v gostilni g. Lepšine na Grabah. Dnevni red bo običajen. Člani, ne pozabite na članarino za prihodnje leto. Čebelarski pozdrav! — Dovečar Avgust, tajnik.

Podružnica Slov. Bistrica bo imela občni zbor dne 19. januarja ob 9 v meščanski šoli v Slov. Bistrici. Člani, udeležite se ga polnoštevilno in pripeljite še druge s seboj. — Bukanec, tajnik.

Podružnica Ptuj bo imela tudi letos svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom na dan sv. Treh kraljev, dne 6. januarja ob 9 zjutraj, v dvorani kavarne g. Podgorska na Bregu.

Podružnica Zagorje ob Savi bo imela občni zbor v nedeljo po sv. Treh kraljih (12. januarja) ob 2 popoldne pri Ašiču na Lokah. — Predsednik.

Mežiška podružnica bo imela občni zbor 2. febr. ob 9 v prostorih g. Stoparja v Mežici.

Podružnica v Velenju vabi svoje člane in tudi vse druge prijatelje naših čebelic na občni zbor, ki bo dne 6. januarja 1936 ob 9 v Velenski šoli.

Podružnica za Loško dolino, s sedežem v Starem trgu, je imela ustanovni občni zbor dne 1. decembra l. l. ob številni udeležbi. Predsednik pripravljalnega odbora, g. Hauptman Albin iz Dan, je pozdravil navzočne, nakar je prešel na dnevni red. Razpravljali smo živahno o raznih važnih vprašanjih za napredek naše podružnice, za kar je treba delavnosti in požrtvovalnosti vseh tukajšnjih čebelarjev. Soglasno je bil izvoljen odbor: Ivan Zigmund z Vrhnike za predsednika; ta opravlja obenem tudi tajniške posle; Grl Ivan iz graščine Snežnik za podpredsednika; Palčič Josip z Vrhnike (blagajnik); Šepec Anton iz Starega trga in Žnidaršič Karel iz Dan.

Podružnica v Vel. Laščah bo imela občni zbor dne 12. januarja ob pol 8 v Vel. Laščah. Čebelarje iz območja podružnice, včlanjene ali nečlanjene, vabi k udeležbi — odbor.

Podružnica za Maribor in okolico vabi svoje člane in nečlane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 12. januarja ob 9 dopoldne, na III. deški narodni šoli v Mariboru, Ruška cesta. Ker je na dnevnem redu tudi predavanje o nalezljivih čebelnih boleznih, pridite polnoštevilno!

Kamniška podružnica bo imela občni zbor v nedeljo 12. januarja ob 10 v mali sobi gostilne Cerer v Kamniku. Pred občnim zborom in po njem se bo pobirala članarina in podpisovale izkaznice, zato naj jo vsak izreže iz »Čebelarja« in s seboj prinese. Člani, udeležite se polnoštevilno in tudi druge čebelarje pripeljite s seboj.

Podružnica pri Sv. Vidu n. C. vabi vse dosedanje člane in tudi še druge, kateri še niso, na redni občni zbor, ki bo dne 6. januarja ob 11 dop., t. j. takoj po deseti sv. maši v hiši št. 9 pri Sv. Vidu n. C. Vse člane in tudi druge vabimo.

Podružnica Krtina bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 12. januarja 1936, ob 2 popoldne v šoli v Dobu. Poleg društvenih tekočih zadev bomo obravnavali tudi prevoz v pomladna pasišča. Važne zadeve!

Podružnica Rogatec bo imela svoj redni letni občni zbor 7. januarja ob 2 pop. v Donačko-gorski šoli. Obenem bo poročilo o Janševem domu v Ljubljani in društvenih pravilih. Člani, prinesite članarino kar s seboj! — Predsednik.

Podružnica Zakot pri Brežicah bo imela v nedeljo, dne 12. januarja t. l. ob 15. uri svoj redni občni zbor v posebni sobi restavracije čebelarja g. Ivana Zorka na postaji Brežice z običajnim dnevnim redom. Pol ure pred pričetkom zbora bo pri tajniku Vinku Grabnarju ml. ogled vsega čebelarškega orodja in priprav za kuhanje voska, ki si jih je podružnica letos nabavila in jih dala izdelati pri domačih obrtnikih čebelarjih, po geslu: »Svoji k svojim.« Podružnica bo v kratkem imela vse potrebno orodje članom na razpolago, zato naj čebelarji takoj pristopijo v organizacijo, ki jim bo za malenkostno članarino nudila mnogo ugodnosti. Dragi čebelarji iz Artič, Vidma, Čateža, Bizeljske-

ga, Krške vasi, Sromelj, Dobove in Brežic, ki še niste člani naše podružnice, pridite na naš občni zbor. Par kilogramov medu oziroma Din 35.— znaša celoletna članarina, ki jo bo blagajnik pred zborovanjem pobiral. Pridite torej vsi. — Tajnik Grabnar.

Podružnica v Poljanah nad Škofjo Loko vabi vse čebelarje svojega okraja na redni občni zbor, ki bo dne 12. januarja 1936 zjutraj po prvi maši ob pol 8. uri v osnovni šoli v Poljanah.

Podružnica v Šmarjeti pri Novem mestu bo nanovo poživila svoje delovanje in ima zato svoj redni občni zbor dne 12. januarja 1936 pri g. Antonu Kosu v Šmarjetskih toplicah po deseti maši dopoldne.

Podružnica v Trbovljah bo imela redni občni zbor dne 6. januarja 1936 ob 9. uri na deški narodni šoli v Trbovljah. Ker bo zborovanje v zvezi s predavanjem, se vabijo na občni zbor vsi čebelarji.

Podružnica za Ormož in Vel. Nedeljo bo zborovala v nedeljo, dne 12. januarja 1936 po jutranji maši pri tovarišu g. Fr. Hržiču (blizu pošte) v Mihovcih z običajnim dnevnim redom. Čebelarji, udeležite se zborovanja v obilnem številu.

Podružnica v Šmarju pri Jelšah zboruje letos dne 12. januarja ob 14. uri popoldne v prostorih gostilne g. Maks Grada v Šmarju. Vabijo se vsi čebelarji iz okoliša k mnogobrojni udeležbi.

Podružnica v Borovnici bo imela redni letni občni zbor dne 6. januarja t. l. v gostilni g. Josipa Zalarja v Borovnici, in sicer ob 8. uri dopoldne. Čebelarji, pridite v obilnem številu k razgovoru. Mnogo koristnega se bomo pogovorili.

Podružnica Dovje-Mojstrana bo zborovala dne 6. januarja t. l. po prihodu vlaka iz Kranjske gore pri g. Derniču v Mojstrani. Vabimo vse čebelarje k sestanku. Prinesite s seboj izkaznice.

Podružnica v Mozirju bo imela redni občni zbor dne 5. januarja 1936 po jutranji maši v cerkveni hiši. Vabimo vse člane, da se zborovanja udeležijo v velikem številu.

Probir

O jugoslovanskem čebelarstvu je izšel v francoskem delu časopisa »Elsass-Lothringischer Bienenzüchter« »čedno sestavljen« članek. Tako se je izjavil o njem znani dr. Zaiss v Heiligenkreuzsteinachu. Člankar piše tole:

»Jugoslovansko čebelarstvo je na oziroma v redni višini. Izredno ga pospešujejo posebno dobre naravne prilike v nekaterih pokrajinah države. Glavno pašo imajo čebele: v Banatu, v Sremu in v Srbiji na robiniji (akacijah), lipi in travniških cvetlicah; v nekaterih predelih na čistecu in ajdi; ob jadranski obali na pravi kadulji, ki nudi čebelam — kakor v Kaliforniji — posebno fin med. Medeni pridelek ne le da krije domačo porabo, marveč so ga tudi izvažali 40—50 vagonov letno, dokler ni sedanja prismuknjena carinska politika zadržala svetovne trgovine.

Za čebelarški napredek skrbi več čebelarških društev in izdaja časopise: »Srpskega pčelara« »Srpsko čebelarско društvo«, »Hrvatsko pčelo« izdajajo čebelarji nekdanje Hrvatske in Slavonije, »Pčelara« zagrebško centralno društvo, »Čebelarско društvo za Slovenijo« v Ljubljani pa »Slovenskega Čebelarja«. V čebelarških društvih včlanjeni čebelarji predstavljajo samo tretjino jugoslovanskih čebelarjev. Zveza čebelarških društev ima svoj sedež v Beogradu.

Krajska oziroma Dravska banovina ima — kakor ni mogoče drugače pričakovati — med vsemi slovanskimi zemljami najbolj razvito čebelarstvo. Po uradnem štetju iz l. 1930 je bilo tam 75.725 panjev, od teh 55% s premičnim satjem. V severnem delu tega ozemlja se je bolj ohranila stara oblika, panji z nepre-

mičnim satjem v velikosti 17×30×70 (tako zvani kranjski zaboj). Nasprotno so pa v ravnini razširjeni tako zvani AŽ panji s satniki 26×41.

Seveda goje večinoma kranjsko čebelo, ki je najbolj pohlevna izmed vseh. Tudi izvažajo jo, ker se prilagodi zelo različnim podnebjem. Slovenija ima najpomembnejše in najpodjetnejše čebelarstvo izmed vseh jugoslovanskih. To društvo ima večje število opazovalnih in plemenitih postaj. Njih namen je plemenska vzreja. Čeprav jih država komaj kaj podpira, store slovenski čebelarji vse, kar jim je le mogoče, za napredek čebelarstva, ki je za njih deželo tako važno.

Izobrazba čebelarjev je v rokah čebelarskih društev. Ne glede na to, da izdajajo imenovane časopise, prireajo tudi predavanja, razstave in tečaje. Državnih uslužbencev za to panogo ni.

Čebelarska društva kupujejo med in ga prodajajo v lastnih prodajalnah. Tam čebelarji lahko kupijo čebelarske potrebščine. Za pobijanje čebelnih bolezni obstoje trije veter. bakteriološki zavodi: v Beogradu, v Zagrebu in v Ljubljani.

Ob koncu l. 1930 je imela Jugoslavija 656.706 panjev, od teh samo 119.270 s premičnim satjem, na tisoč panjev torej 292. Jugoslavija ne trpi škode zaradi čebeljih bolezni; tudi pršičavosti ni.

Kaj je novega po jugosl. čeb. svetu? Prav malo! Letina je bila splošno zelo slaba in temu primerno je tudi življenje v čebelarskih organizacijah. Značilno je, da kaže mnogo življenja nemški »Bienenzüchter Verein« v Novem Vrbasu. Ta je sklical na dan 29. decembra l. l. potujoči čebelarski kongres, ki pa ni bil namenjen samo čebelarjem iz vrst omenjenega društva, marveč vsem jugoslovanskim. Poziv na udeležbo so objavili vsi večji dnevniki, tudi slovenski.

Spored je bil prav zanimiv, posebno 3. točka dnevnega reda: Posvetovanja o vprašanjih, ki zadevajo prepeljavanje čebel v pašo: pavšaliranje teže čeb. pribora in pripomočkov; znižanje tovarnine za te predmete; nakladanje teh predmetov ponoči; znižana voznina za čebelarje pri potovanjih na pasišča; znižanje voznine za med in prazne panje; dovolitev izrabe paše v državnih, banovinskih in občinskih gozdih; varstvo facelije v brezpašni dobi, ki nastane po odcvetu akacije do začetka cvetenja čisteca; učinkovita kontrola čebelnih bolezni.

Na koncu vabila prosi urednik Weiss druga društva, naj se posvetujejo, katero bi hotelo prevzeti prireditev prihodnjega kongresa.

Ko smo brali vabilo v dnevnem časopisu,

smo bili vsi mnenja, da sklicuje kongres »Zveza jugosl. čeb. društev«. Vabilo je bilo pač tako sestavljeno, da je bila ta domneva upravičena. Pa smo se vsi zelo motili! »Zveza« ni imela s kongresom nikakega opravka. Priredili so ga marljivi čebelarji kar na svojo pest, da sklepajo o raznih perečih zadevah.

Vse omenjene točke dnevnega reda spadajo brez dvoma v kompetenco »Zveze«. Toda, ker ta ne kaže nobenih znakov življenja, ni čudno, ako čebelarji prireajo kongrese brez »Zveze«. Se pač zavedajo, da od nje ne morejo prav ničesar pričakovati.

A. B.

Skrbimo za rezervne matice. Nedavno je naš društveni predsednik g. prof. Verbič mi mogrede omenil, kako malo je čebelarjev, ki skrbje za zadostno število rezervnih matic. Vsi vemo, kako neprijetno je, ako spomladi ne moremo pomagati osirotelemu panju, ali pa ob rojeh dati oslabelemu izrojencu, ki je izgubil matico na prahi, kar celo družinico — prašilčka. Vsak umni čebelar bi moral stremiti, da bi imel čez zimo na vsakih 10 plemenjakov vsaj eno rezervno družinico. Če jih ima več, bo še bolj brez skrbi spal. Marsikaka taka družinica se do prihodnje jeseni razvije v krepkega plemenjaka. So pa med njimi tudi take, ki delajo spomladi naravnost čudeže. V živem spominu mi je ostal tretjeveček v kranjiču, ki je bil tako majhen, da čez leto ni mogel napraviti niti ped velikega gnezda. Jeseni, ko sem ga nameraval podreti, sem pa ugotovil, da ima kar dovolj medu za zimo in tudi še precej živalen se mi je zdel. Pa ostani, sem si mislil in ga potisnil nazaj na gredo. Praznino za satjem sem s cunjami dobro zatlačil. Da ste ga videli spomladi po prvem trebljenju! Satje je zasedal tako na gosto, da ga ni bilo prav nič videti. Dal sem mu pošteno porcijo medu in ga tudi pozneje od časa do časa nekoliko pomazal. V začetku aprila je že začel satje potegavati in sredi maja ga je dodelal do konca ter postal nenavadno močan. Oh, koliko veselja sem imel z njim! To je bila matica!

Take družinice niso redke. Samo skrbeti moramo zanje, pa bodo napredovale, da bo veselje. Tisoče in tisoče mladih, lepih in dobrih matic uničimo jeseni. Lahko bi jih dobili za nekoliko dinarjev. Liter čebel, matica in 3 sati z 2—3 kg medu, pa je družinica napravljena.

Res ni prava pot, da kupujemo matice pri kranjičarjih, ki jeseni panje podirajo, kajti v tem primeru nikdar ne vemo, kaj dobimo. Pravilno bi bilo, da si jih sami vzredimo, toda včasih že tako nanese, da nam vzreja spodleti. Potem moramo iskati matic pri kranjičarjih. Saj imajo tudi ti dobro pleme in dobil sem od njih že marsikako izvrstno matico.

Letos namerava Sl. Č. o tem perečem po-
glavju marsikaj objaviti. Čitajte in skušajte
doseči, kar se vam bo nasvetovalo. Saj piše-
mo zato, da bi naše čebelarstvo napredovalo,
toda ne po številu panjev, marveč po kako-
vosti čebelarstev.

»Društvene posode za med so zanič, vse
puščajo. Poizkusil sem jih že več, pa niti ena
ni dolgo držala.« Tako nekako se je nedavno
izrazil neki čebelar proti g. J. B. iz Š. Temu
se je naglo posvetilo, kaj utegne biti s to
rečjo. Saj se je tudi njemu nekoč pripetilo, da
je vzel s seboj na pasišče šest vrčev po 50 kg,
pa so vsi puščali. Med je preliv iz vrča v
vrč, toda vse zastoj, niti eden ni držal. Kon-
čno jih je oddal kleparju v popravilo. Povedal
mu je, kako se mu je godilo na pasišču. Beseda
sem, beseda tja in klepar je kmalu našel
vzrok puščanja. G. B. je pomil vrče s
kropom. V tem primeru mora kositer (cin)
odstopiti tam, kjer je pločevina z njim spoje-
na. Cin ne prenese tolike vročine in postane
mehak. To in nič drugega je vzrok, če dru-
štveni vrči za med »niso dobri«, oziroma ne
drže. Zato moramo biti s sodbami jako pre-
vidni, da ne delamo dobremu blagu krivice,
zlasti ako smo pokvari sami vzrok.

Letošnja zima utegne biti precej dolga. Če-
bele se pred mrazom niso mogle še enkrat
otrebti, zato utegnejo postati nemirne še
pred svečnico. Ako prezimujejo na gostem
medu, se bo lahko pripetilo, da bodo postale
grizave. Takoj po prvem izdatnem trebljenju
moramo dati takim družinam mlačne slad-
korne raztopine. Družine se opomorejo prav
naglo. Grižavost mine kakor bi odrezal. Moč-
no oslavljenim panjem pa tudi ta pomoč ne
zaleže.

Med v nepokritem satju v omari rad vodo
nategne in se začne cediti po satju. To je do-
kaz, da shramba ni popolnoma suha. Poma-
gajmo si s tem, da postavimo v omaro 2—3 kg
neugašenega apna (v lončeni posodi). Apno
nateguje vlago in suši zrak.

Dve sto vagonov sladkorja so lani pokrmili
avstrijski čebelarji. Bog vedi, kaj bi reklo na-
še finančno ministrstvo, ako bi ga zahtevali
le desetino tega.

O prednosti verande na panjih prinaša če-
belarski list »Der deutsche Imker aus Böh-
men« dva članka s slikami. Člankarja hvalita
njeno neprecenljivo vrednost. Zlasti jo pripo-
ročata za prezimovanje čebel. Če jo zapremo,

sedijo čebele popolnoma mirno, ker ne pri-
haja do njih šum od zunaj, niti ne piha v pa-
nje veter. Zlasti pa ne občutijo tako zelo
naglih vremenskih sprememb. Zaradi tega
prezimijo prav tako ugodno, kakor ako bi bi-
le v kleti, in prav tako kakor tam, utegne
znašati tudi tukaj prihranek na medu do 2 in
pol kg na panj.

Seveda so čebele na ta način tudi popolno-
ma zavarovane pred mišmi in pticami. Vse to
pripomore, da ne postanejo tako lahko gri-
žave in da ostanejo močne do spomladi.

V ostalem letnem času pa koristi veranda
čebelam s tem, da jih spomladi, ko je še mraz,
ne zvabi solnce na plano, da najde matica
lažje svoj panj, da veter ne more odnesti če-
bel, ko padajo težko obložene in trudne v
verando in da nam, če jo zapremo z matično
rešetko, roji ne uhajajo. Jaz pa dostavim še,
da nam veranda posebno ustreza pri prevaž-
anju; to mi je doslej potrdil še vsakdo, ki ima
take panje. Anton Žnideršič.

Medišče in donos medu. Zanimivo zadevo
posnemam iz lista »Archiv für Bienenkunde«,
kjer opisuje ing. V. Kressler uspehe svoje
večletne preizkušnje panjev z visokimi in z
nizkimi sati ter s panji s pokončnimi in s pa-
nji s podolžnimi sati. Poizkušnje so mu poka-
zale, da naberejo čebele v panjih, ki imajo v
medišču in plodišču enake sate, več nego v
panjih, ki imajo v medišču polovične sate.
Prav tako je pridelek v panjih s podolžnimi
sati večji kakor v panjih s pokončnimi. To se
je pokazalo v dobrih in slabih letinah.

Ing. Kressler je napravil poskuse s sati v
velikosti 37×23.8 cm in s sati v velikosti
42×26 cm. Prednjačili so vedno zadnji, to so
oni, ki se v velikosti približujejo naši meri.
Tudi prestavljanja se imenovani poslužuje
prav tako kakor pri nas.

S svojimi poizkusi je ing. Kressler tudi do-
gнал, da ne nanesejo večje količine medu v
plodišče one čebele, ki imajo v medišču polo-
vične sate, pač pa tiste, ki imajo povsod ena-
ko velike sate. Vidi se tedaj, da smo pri nas
na pravi poti. Anton Žnideršič.

Dobro je, ako napišemo s tintnim svinčni-
kom na stransko letvico satnika leto, kdaj smo
dali satnico panju v izdelavo. Potem pozneje
lahko vselej ugotovimo, koliko je sat star.

Prav veselo in srečno novo leto!

Urednik

Sklep za uredništvo je 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar za društvene namene je naslavljati na
»Slovensko Čebelarsko društvo« v Ljubljani. Ček. račun št. 11.066. — Blagovne pošiljke (vosek, med) in
naročila za čebelarske potrebščine je pošiljati na »Društveno Čebelarno« v Ljubljani, Tyrševa c. 21.
Telefon 35-45. Ček. račun št. 15.645. — Društveno tajništvo je v Ljubljani, Poljanska c. 13/I. Telefon 38-38

Knjige, ki jih ima Čebelarstvo društvo v zalogi:

Napredno, umno in dobičkanosno čebelarstvo zahteva od vsakega čebelarja ogromno strokovnega znanja, ki si ga pa more čebelar pridobiti le z dobrimi knjigami. Zato priporočamo, da si čebelarji nabavijo sledeče knjige, ki jih ima društvo na zalogi:

Nova knjiga — Donat Jug: **Praktični čebelar**, obsega 300 strani in 140 slik ter opisuje vso snov, ki jo o čebelarstvu mora vedeti napreden čebelar. Velja v platno vezana Din 50.—, mehko vezana Din 40.—. Za poštnino je poslati še Din 5.— za vsako posamič poslano knjigo.

Nova knjiga — prof. Josip Verbič: **Čebelne bolezni**, ki obsega 48 strani in opisuje, kaj povzroča, kako spoznavamo in zatiramo čebelne bolezni. Jako poučna knjižica bo rešila življenje marsikateri čebelni družini, če se bo čebelar ravnal po njej. Velja Din 2.—, za poštnino Din 1.—.

Nova knjiga — Stane Mihelič: **Anton Janša, slovenski čebelar**, obsega 164 strani in opisuje zgodovino našega čebelarstva in življenje ter delo Janše — očeta slovenskega čebelarstva. Iz spoštovanja, ki smo ga dolžni Janševemu spominu, ne bi smela ta knjiga manjkati v nobeni čebelarski hiši. Velja za člane Din 20.—, za nečlane po Din 25.—.

Izreži in predloži podružničnemu blagajniku v podpis, kadar plačaš članarino.

ČLANSKA IZKAZNICA za leto 1936.

Gospod _____
je član »SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA«,
podružnice _____, in je plačal

članarino za l. 1936.

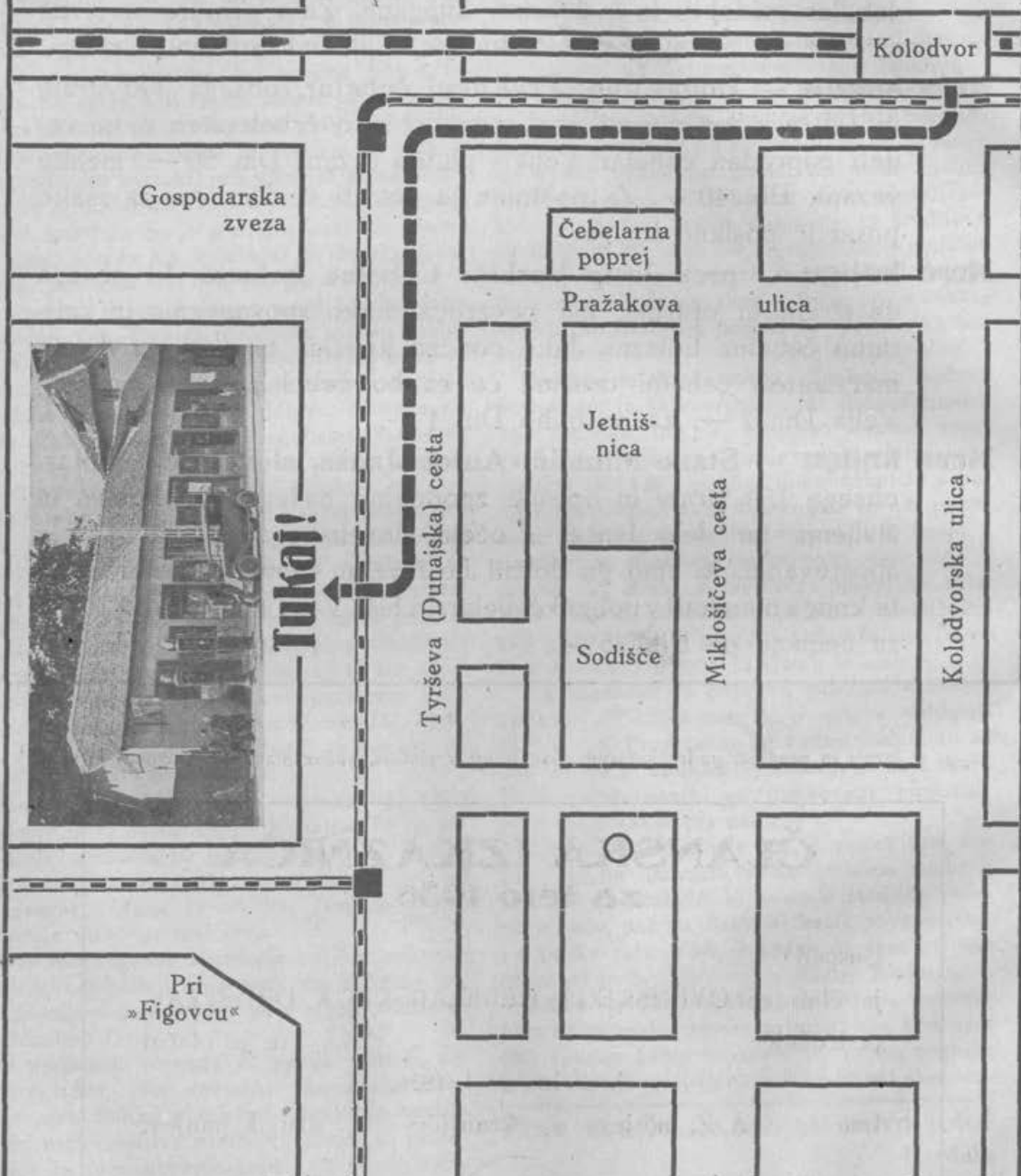
Ima _____ A.-Ž. panjev _____ kranjičev _____ drugih panjev.

Predsednik:

Žig

Blagajnik:

Kje boste odslej kupovali čebelarske potrebščine ?

POZOR! Čebelarna se je dne 1. nov. 1935 preselila v lastne
društvene prostore na TYRSEVO CESTO 21.

ČEBELARJI, posetite Čebelarno in podpirajte lastno podjetje z
mnogobrojnimi naročili!

Čebelarški Obzornik

Znanstvena priloga Slov. Čebelarja

Številka **1** Letnik **1**

Urejuje: Henrik Peterneel, Sp. Hudinja - pošta Celje

Vabilo na naročbo in sodelovanje

Po sklepu odbora Slovenskega Čebelarškega društva in po želji velikega števila čebelarjev stopa znanstvena revija pod imenom »Čebelarški Obzornik« v prvo leto svojega življenja.

Od Vas, slovenski čebelarji, je odvisno, kako bo življenje tega lista, ki bo izhajal kot priloga »Slovenskega Čebelarja«.

Prvo, kar pričakuje novorojeni list od Vas, je, da se v obilnem številu naročite nanj. List brez naročnikov je kakor ura brez uteži, kakor kmetija brez trga in kupcev. Živimo sicer v dobi trde krize, vendar bo vsak čebelar najbolje uporabil svoj denar, če ga bo žrtvoval za naročnino.

Slovenski narod je že za časa slavnega Janša zavzemal vodilno mesto v svetovnem čebelarstvu, zakaj se slovenski čebelar ne bi mogel tudi danes dvigniti nad običajno mero znanja. Trdno sem prepričan, da imamo Slovenci dovolj čebelarjev, ki so v čast in slavo slovenskega čebelarstva sposobni sodelovati tudi pri »Čebelarskem Obzorniku«.

Vabim tedaj najvljudneje vse gospode čebelarje, ki se čutijo za to zmožne, k sodelovanju pri tem novem čebelarskem listu. Zagotavljam vse sotrudnike, da se ne bo prezrl noben spis, ki odgovarja namenu lista, da namreč seznaní čitatelja z najnovejšim, kar nudi čebelarska znanost, znanstvena dognanja in izkušnja raznih čebelarskih veličin križem sveta.

Vodstva podružnic prosim še posebno, da podpirajo naša stremjenja s tem, da se posebno živahno zavzamejo za list in mu skušajo pridobiti čim večje število zvestih čitateljev naročnikov.

Rokopise pošiljajte na moj naslov: Sp. Hudinja, pošta Celje.

V Sp. Hudinji, dne 1. januarja 1936.

HENRIK PETERNEEL
urednik

Odkod čebelam zadelavina?

Vales Zora — dipl. nat. — Skoplje.

Pri pregledovanju čebel smo često nejevoljni, ker je vse tako prilepljeno in zlepljeno, da nam dela kar neprilike. Komaj smo osnažili in postrgali dno, evo že novih stebričkov! Toliko je zadelavine, da se nam kar čudno zdi, kako to, da ne zagledamo vsakokrat, kadar pogledamo na panjevo brado, vsaj eno čebelo, ki bi nesla košek, poln zadelavine.

Toda le poleti in jeseni imamo včasih priliko videti, kako čebele prinašajo v koških motnosvetlo smolnato snov — zadel-

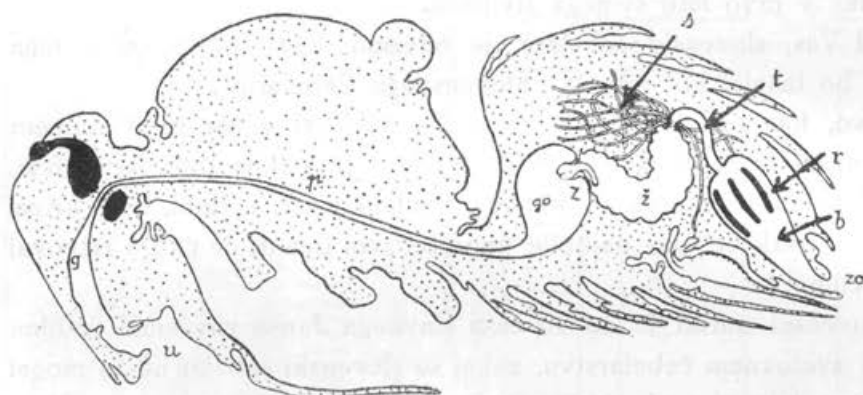
zunanje strani kar naravnost v košek, in sicer desna v desni košek, leva pa v levega.

Rösch je ugotovil, da je pobiranje te smole iz koškov za čebelo zelo zamudno in težavno delo, ki traja često celo uro. Pa vendar najdemo v panjih tako veliko množino zadelavine!

Že Küstenmacher, v zadnjem času pa čebelar Hube Perleberg in P. W. Philipp so opazovali, da čebela izbljuje iz svojega telesa neko tekočo smolo zlatorumeno-zelene barve in jo odlaga na določena mesta v panju. Pod drobnogledom so se vedno našle v teh izbljuvanih kapljicah kože-

peloda, pelodova zrnca sama in pa čebelne dlačice.

Odkod ta smola? Vemo, da je pelod cvetov, ki jih oprasujejo žuželke, prevlečen stanko smolnato kožico, da je lepljiv. Cvetni prah pa, ki ga čebela doda krmilnemu soku ličink, je brez te kože.

Prerez skozi čebelo (po Zanderju). u usta, g grlo, p požiralnik, g medna golša, z zaklopnica s pelodno golšo, ž želodec, b blatnik, s sečnice.

lavino. To smolo nabirajo čebele v toplih sončnih dneh po našem drevju: divjem kostanju, boru, smreki, jelki in drugih; nabirajo pa jo nekoliko drugače kot cvetni prah.

Čebela oslini cvetni prah s čeljustmi in ga nato s pomočjo petnih krtačic sprednjega para nog krtači s prašnikov. Med letom ga odda desna sprednja noga levi, leva sprednja pa desni krtačici srednjega para nog; potem prenese čebela cvetni prah na isti način na petne krtačice zadnjega para nog; končno drgne oba zadnja para nog med seboj in ga potisne od notranje strani na zunanjo navzgor v košek. To drgnjenje zadnjih parov nog med čebelnim letom ob nabiranju obnožine je gotovo že vsak opazoval.

Krtačica srednjega para nog pa nalaga smolo, ki jo je sprejela od prvega para, od

Nastane torej vprašanje, kje se tvori ta smola. V srednjem črevesu ne, saj vemo, da je medena golša zaprta z zelo kompliciranim aparatom proti srednjemu črevesu in je radi tega izključeno, da bi mogla čebela smolo izbljuvati iz srednjega črevesa.

Pa si oglejmo nekoliko to mišičasto zaklopnico na vходу v srednje črevo. Anatomska raziskava je pokazala, da sestoji iz treh odsekov: pelodove golše v ožjem smislu besede, kolena in hilusne cevke.

P. W. Philipp misli, da pride cvetni prah v prvi odsek tega aparata, v pelodovo golšo. Ta se zapira s štirimi ustnicami, ki imajo po robu dlačice, da ne zdrkne nič nazaj v medno golšo. V pelodovi golši najdemo močne hitinske letve. Golša preide v koleno, ki je tudi zelo mišičasto in končno v tanko hilusno cevko. Po tej

cevk, ki visi po strani v srednje črevo, naj bi prihajal radi kapilarnosti ali po sesanju usten prebavni sok v pelodovo golšo. Tu se vrši predprebava obnožine, ki pri tem izgubi svoj smolni ovoj. Tak gol pelod prehaja šele v želodec, da se tam njegova prebava nadaljuje; v golši pa ostanejo smolni ovoji. Pelodova golša iztisne iz sebe tudi te zlatozelene kapljice, pelodovo smolo — zadelavino.

Pelodova zadelavina ima to posebnost, da na zraku p o t e m n i, medtem ko drevesna zadelavina o b d r ž i svojo prvotno barvo. Smola divjega kostanja je rdeča in se leskeče, smola črnega topola je temnorumenorjava, brestova rjavkasta, od iglavcev in breze bela do rumenosiva in rdečkastosiva; le smola topolov sliči torej pelodovi zadelavini. V drevesni zadelavini najdemo često koščke lubja dreves, na katerih je bila brana, nikdar pa ne kroglic in kožic peloda.

Drevesno zadelavino porablja čebela le ob periferiji gnezda; z njo maši luknje in razpoke, najdemo jo pa često tudi v malih kupčkih raztreseno na zunanji strani satnikov. Pa še to navadno čebele prevlečejo s pelodovo zadelavino, zaradi tega izgubi ta svojo prvotno barvo.

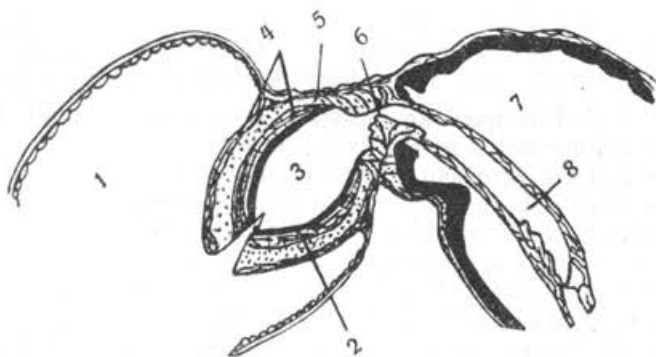
Pelodovo zadelavino pa potrebujejo čebele v prvi vrsti za lakiranje čebelnih celic. Preden matica celico zaleže, jo temeljito očistijo, nato pa jo prav fino prevlečejo s pelodovo zadelavino, da se kar sveti. Ker pa ta zadelavina na zraku porjavi, izgubi celica zaradi tega svojo svetlo barvo. Čebele pred vsako novo zalego poslinijo celice od dna do roba in je radi tega razumljivo, da postaja sat tem bolj črn, čim starejši je. S tem prevlečevanjem čebele dosežejo: 1. da postane celica bolj trdna, 2. da prevleka varuje pred vlago od znotraj in od zunaj, 3. da ta zadelavina škodljive klice in trose deloma uniči, deloma pa prilepi — aretira in jih na ta način napravi neškodljive.

Čebele prevlečejo s pelodovo zadelavino

tudi stene panja, satnike, matično rešetko, z njo zadelajo vse razpoke, prevlečejo pa tudi tuja telesa (n. pr. smrto-glavca).

P. W. Philipp je našel v pregledanih panjih 95% pelodove zadelavine in le 5% nabrane zadelavine. Kemična preiskava je pokazala, da vsebuje zadelavina 16—20% voska. Proti koncu zime in zgodaj spomladi je opazil Philipp med mrtvicami 40—50% čebel, ki so imele v koških na nogah vosek. Nabrale so ga bile med drobirjem na tleh. Poleti je opazoval pri tem opraviilu posamezne stare čebele; to je bilo pač njih zadnje delo. Ta nabrani vosek čebele primešavajo zadelavini.

Kako lepo je poskrbela narava za naše

Prerez skozi pelodovo golšo. 1) medna golša; 2) hitinska koža; 3) pelodova golša; 4) vzdolžno mišičje; 5) krožno mišičje; 6) koleno; 7) tanko črevo; 8) hilusna cevka.

ljubljenke! Saj vidimo, koliko zadelavine čebele potrebujejo, a drevesno zadelavino morejo nabirati le ob direktni sončni svetlobi v toplih dneh, poleg tega pa je razkladanje te smole iz koškov zelo zamudno delo. Koliko čebel bi moralo biti poleti zaposlenih samo z nabiranjem te smole, da bi krile potrebo. Tako pa lahko izločujejo smolo vsak čas vse čebele, dokler se hranijo tudi z obnožino. Drevesno zadelavino pa nabirajo le stare čebele, ki jih je privabil tja vonj. Zato drevesna zadelavina čebelam tudi ni neobhodno potrebna.

Za znanstveno prilogo naj se zanimajo vsi čebelarji: začetniki in večji možje!

Ameriško čebelarstvo

Ako hočemo umeti čebelarstvo v Ameriki, moramo pred vsem poznati zemljepisne posebnosti te celine. Amerika sega od skrajnega severa zemeljske oble čez ravniki globoko proti jugu in ima podobo velikanskega škornja, ki zavzema prostor med Atlantskim in Velikim ali Tihim oceanom (velemorjem). Nekako v svoji sredini je Amerika močno zožena in se da lepo ločiti v Severno in Južno Ameriko. Ob njenem najožjem delu sega daleč v Atlantski ocean cel niz večjih in manjših otokov v polkrogu in tvori nekako veliko jezero, ki se imenuje v severnem delu Mehiški zaliv, v spodnjem Karibsko morje. Ta del morja lahko primerjamo velikanskemu kotlu, v katerem dan na dan segreva pekoče sonce morsko vodo. Ta segreta morska voda hrani gorki morski tok, ki se odondod napoti proti severnozapadni Evropi in povzroča mile zime in hladna poletja v njenih zapadnih pokrajinah. A tudi na podnebje v Ameriki ima to skoro zaprto morje velik vpliv, kakor bomo kasneje slišali.

Pogled na ameriško gorovje nam kaže, da je vse usmerjeno s severa na jug, med tem ko je skoraj vse evropsko in azijsko gorovje usmerjeno od vzhoda proti zapadu. Glavno gorovje tako Severne kot Južne Amerike je na skrajnem zapadu in se vzdiguje skoraj neposredno iz Tihega oceana. Vse ravnine v Severni Ameriki v izmeri poldruge Evrope, v Južni v izmeri Evrope so na vzhodu obrnjene proti Evropi odnosno Afriki. In ravno za poljedelsko obdelavo in gostejšo naselitev pridejo le te ravnine v poštev. Pomanjkanje gorovja, ki bi bilo usmerjeno od vzhoda proti zapadu, dovoljuje prost dostop mrzlim vetrovom s skrajnega severa ali severnega ledenega morja in prav tako v Južni Ameriki mrzlim vetrovom s skrajnega juga ali Južnega Ledenega morja. Seveda ne ovira tudi nobeno hribovje gorkih vetrov, da bi ne pihali z neukročeno silo iz toplih predelov, zlasti iz Mehiškega zaliva in Karibskega morja, po ravninah Severne in Južne Amerike.

Ker vetrov nič ne ovira, je jasno, da pihajo neprimerno bolj divje po ondotnih ravninah in da besne kot strašni viharji z neverjetno naglico in veliko večjo razdiralno močjo kot v Evropi. Potopisi nam slikajo grozote teh viharjev. Ledenomrzli bizzard v kanadskih ravninah pokrije v par urah prej lepo jesensko pokrajino, ki po njegovih prvih pihljajih zamrzne, z več metrov visokimi snežnimi zameti. Tornado v zmernem pasu podira hiše, dviga živino na paši v zrak in jo meče s tako silo nazaj na zemljo, da pogine. Pampero v Južni

Ameriki pomeni smrt za potnike in živino, ki ne dosežejo pravočasno grička, za katerim se zamorejo proti njemu zavarovati.

Že iz navedenega lahko sklepamo, da ima Severna Amerika neprimerno mrzlejšše zime in toplejša poletja kakor Evropa na isti zemljepisni širini. K temu še pride neugodna okolnost, da ima Amerika ravno na zapadu, kjer brani visoko gorovje vsak dostop, gorki morski tok. Ta gorki morski tok in topli južnozapadni vetrovi, ki tamkaj prevladujejo, napravijo podnebje na zapadni obali podobno zapadnoevropskemu; vsakomur je znano nebeško milo podnebje v Kaliforniji. Žal se vzdiguje gorovje skoraj neposredno iz Tihega oceana in je te blagodati deležen le primeroma jako ozek primorski pas. Visoke planote na skrajnem zapadu so radi pomanjkanja padavin za naše pojme prave puščave.

Vzhodno obal Severne Amerike, kjer so one razsežne ravnine, pa obkrožuje ledenomrzli morski tok iz Labradorja, ki povzroča sibirsko mrzle zime in žal ne more ublažiti poletne vročine na kopnem. Tako je podnebje severnega dela Severne Amerike bolj podobno sibirskemu kakor evropskemu in so mu lastne trde zime in vroča poletja.

Južni del Severne Amerike in vsa Južna Amerika, razen skrajnega južnega trikota, ima podnebje, podobno indijskemu in srednjeafriškemu, saj spada v vroči pas zemlje. Le visoke ravni imajo, kjer je dovolj vlage, večno pomlad, n. pr. Quito, glavno mesto ljudovlade Ekvador. A tudi na skrajnem jugu Južne Amerike iščemo zaman milega evropskega podnebja; na Ognjeni zemlji, v isti zemljepisni širini kakor je Danska, divjajo po cele tedne tako mrzli vetrovi, da se ne vrne v zavetje nihče, ne človek ne žival, ako se jim izpostavlja le nekaj ur.

Amerika je več kot štirikrat večja od Evrope. Ves ta velikanski prostor lahko razdelimo na pet delov: 1. Skrajni sever obsega Kanado, ki je pod angleško oblastjo. Prebivalstva je 11 milijonov, četrtnina teh je Francozov, polovica Angležev, ostanek raznih narodnosti. Prostornine je $9\frac{1}{2}$ milijonov km², tedaj malenkost manj kakor vsa Evropa. Leži deloma v mrzlem pasu zemlje in so mu lastne mrzle zime, imenuje se ameriška Sibirija.

2. Pretežni ostali del Severne Amerike, razen skrajnega juga, zavzemajo Zedinjene države Severne Amerike, samostojna ljudovlada s prebivalci narodov vsega sveta a z nesporno angleškim jedrom in angleškim občevelnim jezikom. Razteza se kakor Kanada od Atlantskega do Tihega oceana in leži vsa v zmernem zemeljskem pasu. Prebivalstva ima 125

milijonov in obsega 8 milijonov km² torej je samo za šestino manjša kakor Evropa. Ker je ime te države predolgo, je prišla v navado kratka U. S. A., ki jo bomo rabili tudi v tem spisu.

3. Južni del Severne Amerike, otoki pred njim, severni in severnozapadni del Juž. Amerike zavzemajo številne večje in manjše ljudovlade španskega jezika, pomešane močno z Indijanci; prebivalstva je kakih 45 milijonov. Ves ta predel spada v vroči zemeljski pas in obsega 7½ milijonov km² ali tri četrtine Evrope.

4. Ves vzhodni in srednji del Južne Amerike zavzema ljudovlada Brazilija, ki leži po večjem tudi v vročem pasu in obsega 8½ milijonov km² ali osem devetin, torej skoraj prostornino cele Evrope. Prebivalstvo je mešano portugalsko-zamorsko-indijansko in šteje okoli 40 milijonov.

5. Najjužnejši predel Amerike obsega ljudovlade Čile, Argentino in Urugvaj v obsežnosti 4 milijonov km², torej dobre tretjine Evrope, ima 18 milijonov španskega prebivalstva in leži v južnem zmernem pasu zemeljske oble.

Po tem zemljepisnem pregledu se nam vsili vprašanje, kje je ameriško čebelarstvo doma. Na to moramo odgovoriti: v Zedinjenih državah Severne Amerike ali v ljudovladi U. S. A. Od tam se je ameriški način čebelarjenja razširil na sever v Kanado in proti jugu v vroče ameriške predele do skrajnega juga v zmernem pasu. Povsod je danes v Ameriki obrat isti kot v U. S. A., edino v Braziliji se najde med nemškimi izseljenci še evropski obrat; to ni čudno, saj je v Braziliji čebelaril in iznašel matično rešetko Nemec Hannemann. Seveda se ameriško čebelarstvo ni omejilo na Ameriko, ampak je našlo na vsem svetu verne učence, so celo pokrajine kjer je drugačen čebelarski obrat neznani, n. pr. v Avstraliji, Novi Zelandiji, na Japonskem, v južni Afriki in v nekaterih pokrajinah Evrope.

Čebelarstvo v U. S. A.

Ako hočemo pravično presoditi čebelarstvo U. S. A., moramo pred vsem poznati razvoj ameriškega panja in obrata ž njim. Stari ameriški panj je prav za prav stari angleški panj. Države U. S. A. so naselili Angleži, ker so bile dolgo pod angleško oblastjo. Ti angleški naseljenci so prinesli s seboj čebele v starih angleških panjih.

Stari angleški panj je prav za prav potomec lüneburškega koša, saj so se Anglosasi priselili na Angleško iz severnonemških ravnin. Koš je, kakor je znano, popolnoma zaprt razen izletnice in dna; dno koša pa tvori deska, na

katero se koš postavi. Koš se da tedaj poljubno z deske dvigniti in narobe obrniti, tako da ima čebelar vpogled v čebelno stavbo in zamore tudi satje izrezovati. Od koša do zaboja z gibljivim dnom je en sam korak, ki ga niso napravili samo v Ameriki, ampak tudi v Evropi, celó v Nemčiji, saj Christov magazinski panj ni nič drugega kot zaboj, ki nadomešča koš; je ravno tako brez dna kakor koš in je postavljen na desko kakor koš. Podolžni zaboj, postavljen na desko, je podoben našemu kranjiču, samo da ni gibljiva nobena končnica. Stari ameriški panj je tedaj kranjič 14 cm visok, 28 cm širok in 52 cm dolg (notranje mere), sprednja in zadnja končnica sta čvrsto pritrjeni k stranicam; opravljati se da le od spodaj. Glede stojišča panjev je pripomniti, da so Angleži in tudi Američani postavljali svoje panje kaj radi ob stenah gospodarskih poslopij in tudi hiš, kar vidimo pri kmetskih čebelarjih na mnogih krajih Evrope, Afrike in Azije (Kitajska) še dandanes. Čebelnjakov torej Američan ni nikdar postavljajl rad, k večjemu naseljenec iz Nemčije.

Ker je bilo v prejšnjih časih točenje medu neznano in je v jedeh vedno izbirčni Anglež odklanjal nečedno brozgo stisnjenega medu, se je od pamtiveka tam užival le med v satju. Čebelarju je bilo najlažje izrezati primerno velike komade pokritega medenega satja ravno iz takih panjev, kakor so zgoraj opisani, in tako je ta panj izpodrival koše. Uživanje meda v satju je tako močno ukoreninjeno v angleškem plemenu, da še danes ne pride ne v Angliji ne v Severni Ameriki in ne v Avstraliji točen med veliko v poštev za domačo porabo, zato so čebelarji prisiljeni, zalagati domači trg z medom v satju, točeni med pa se izvažajo. Tako bomo razumeli, zakaj je ameriško čebelarstvo usmerjeno na pridelovanje medu v satju.

Ko so v Angliji in Ameriki uvedli panje s premičnim satjem, je šlo ameriško čebelarstvo svojo lastno pot, saj so se takrat angleške naselbine v Ameriki že zdavnaj ločile od materne dežele. Skromna angleška paša je prisilila čebelarje, da so se zadovoljili z manjšim panjem, nego so si ga ustvarili čebelarji pri izredno dobri paši v Ameriki. Prvi panj s premičnim satjem je sestavil v Ameriki župnik Langstroth, in po njem se še danes imenujejo standardizirani panji v U. S. A. Langstrothovi panji, in to po vsej pravici, ker se današnji panji ne razlikujejo bistveno od prvotnih.

Župnik Langstroth je dejal satnike v obod, pokril obod z desko in pokriti obod naložil na desko; s tem je bilo plodišče že narejeno. Če je odvezl pokrov, je lahko jemal posamezne

satnike ven, in sicer od zgoraj, moglo se je pa tudi celo plodišče privzdigniti in se je dalo pogledati panj od spodaj, to tem laže, ker so bile spodnje letvice satnikov le 12 mm široke in 6 mm debele. Na to plodišče je naložil župnik Langstroth poljubno število medišč, in sicer jako preprosto. Plodišču je odvzel pokrov, naložil poljubno število obodov, ki so vsebovali po osem satnikov, ravno tako dolgih, kakor v plodišču, le 12 cm visokih. Taki obodi so se ujemali natančno z obodom plodišča. Na zadnje ali najvišje medišče je položil pokrov plodišča. Po potrebi je odvzel ali dodal kako medišče, z eno besedo, panj se je dal širiti poljubno z nakladanjem medišč navzgor ali pa zoževati z odjemanjem medišč navzdol.

Medišča z nizkimi satniki so imela to prednost, da so jih čebele rade popolnoma zanosile z medom, ki se je dal lepo rezati s satjem vred na komade po en angleški funt (nekaj manj kot $\frac{1}{2}$ kg). Vendar tako rezano medeno satje ni popolnoma zadovoljevalo odjemalcev, ki jim ni ugaјalo, da se je med cedil iz narezanih celic na zavojni papir. Šele uvedba »boksosov« je zadovoljila zelo izbirčno ameriško občinstvo. Boksesi so majhni okvirčki iz tenkih, 4 cm širokih deščic, ki merijo na zunaj na oba kraja 108 mm. Take okvirčke, opremljene s tenkimi satnicami, so vkladali v satnike v medišču; in ko so jih čebele napolnile z medom in ga popolnoma pokrile, so postavili čebelarji take okvirčke z lesom vred na trg. (Dalje.)

O čebelnih pasmah in sorodnih vprašanjih

Vlado Rojec — Litija

Moja prva zanimanja za čebelarstvo spadajo v ono dobo, ko je bil še Gerstung moden. Zato ni nič čudnega, da je bila prva obsežnejša čebelarska knjiga, ki sem si jo nabavil, Gerstungov priročnik »Čebelja zajednica in nje vzreja«.¹

Gerstungovi nauki so mi bili do tedaj kolikor toliko znani — seveda le iz člankov njegovih oboževalcev, ki jih je imel tudi med našimi čebelarji. Sedaj sem se lahko prepričal o veličini njegovih idej iz avtentičnega vira. Zanimalo me je njegovo organsko pojmovanje čebelje družine, še bolj pa teorija o krmilnem soku, ki naj bi bil nekak urejevalec vseh življenjskih pojavov v čebelji zajednici, nekak duh panja v Maeterlinckovem smislu. — Z velikim zanimanjem sem sledil Gerstungovim

izvajanjem in priznati moram, da so me do neke mere navdušila. Vse to navdušenje pa je hipoma splahnelo, ko sem dospel do poglavja o čebeljih pasmah. Tu trdi, da naša čebela ni nikaka konstantna pasma. Dasi se ne izrazi direktno, vendar bi človek sklepal, da misli na mešanico italijanske in nemške pasme. To trditev, ki je ni podkrepil z nikakim eksaktnim dokazom, sem mu tedaj zelo zameril.

Pozneje sem naletel v nemški čebelarski literaturi še večkrat na podobne trditve, toda nobena mi ni šla tako do srca kakor ona prva. Bil sem že vnaprej pripravljen, da bo Nemec hvalil svojo nemško pasmo, na drugi strani pa skušal razvrednotiti ostale. Zato me je tem bolj iznenadilo nasprotno stališče dr. Götzeja, stališče, ki govori v prid naši čebeli. V svoji »Razpravi o varijabilnosti in plemenski odgoji čebele, s posebnim ozirom na njeno dolgorilčnost«² pravi skoraj dobesedno: »Upravičeno lahko smatramo Norik za pokrajino, v katero se je zatekla čebela v ledeni dobi; zato ni izključeno, da bi mogli najti tu direktne potomke stare tercijerne čebele. Tabi bila torej dolgorilčna, dolgorilčnost pa po vsem tem znak primitivnosti. Poreklo čebel v Nemčiji, v pokrajini, o kateri si lahko mislimo, da je v poglacijski dobi na novo oživela, je vsaj deloma v zvezi z noriško reliktno čebelo.«

Naša čebela bi bila po Götzeju za pasme severozapadne Evrope prvobitna in ne obratno, kakor si upajo trditi Gerstung in nekateri drugi nemški čebelarji. Da pa je čista kranjica danes celo pri nas že zelo redka, bi nemara pokazala znanstvena analiza naših čebeljakov, v kolikor more biti taka analiza pri sedanjih negotovosti vede o čebeljih pasmah dovolj zanesljiva in prepričevalna. Do pomešanosti je privedlo prekomerno uvažanje tujih pasem, ki je bilo svoječasno pri nas — še bolj pa morda drugod, nekaka moda. Naša dolžnost je, da iz danega plemenskega kaosa iskristaliziramo čistokrvno kranjico! Pot do cilja vodi trenutno, dokler se ne posreči najti uspešnejše metode umetnega oplemenjevanja matic, kot sta ga uvedla Prell in Watson,³ samo s plemenilnimi postajami. Slovensko čebelarsko dru-

¹ Der Bien und seine Zucht. (Berlin, 7. Auflage.) Žnidaršič rabi za »Bien« besedo čebele, ki mi ne ugaја radi germanističnega priokusa.

² Variabilitäts- und Zuchtungsstudien an der Honigbiene mit besonderer Berücksichtigung der Langrüsseligkeit. (Archiv für Bienenkunde XI, 5./6.)

³ Mucalevskij priporoča direktno metodo I. A. Lysenka, Baje je dosegel z njo 50% uspeh. Ker je ta metoda precej preprosta, si bo morda v resnici utrla pot v splošno čebelarsko prakso.

štvo je mnogo storilo v tem oziru, ko je organiziralo tako postajo v Kamniški Bistrici.

Našo čebelo je prvi opredelil in uvrstil med samostojne pasme Pollmann v svoji knjigi »Vrednost čebeljih pasem po izjavah izkušenih čebelarjev.«⁴ Po njem je dobila latinsko ime *apis mellifica*, variatio carnica, kar bi se reklo po naše kranjska čebela medarica, ali na kratko kranjica. Nemci jo kaj radi nazivljejo koroško čebelo, novejši čebelarski znanstveniki pa ji pravijo noriška čebela. Izmed vseh teh imen bi bilo morda najbolj umestno zadnje, kajti naša čebela ni razširjena samo po bivši Kranjski, ampak prav tako po bivši Koroški in sosednjem ozemlju, torej po pokrajinah nekdanjega rimskega Norika. Latinsko ime je seveda po zakonu znanstvene prioritete neizpremenljivo.

Razen Polmanna so jo pozneje opisali tudi drugi čebelarji, v posebni monografiji Rothschild⁵ in Alfonsus⁶. Vsi hvalijo njeno izredno krotkost, kot njeno drugo posebnost pa navedajo veliko rojivost. Nadalje je ugotovil dr. Götze, da ima med vsemi srednjeevropskimi varijacijami najdaljši rilček. Barve je svetlosive. Ta barva pa je samo navidezna, kajti sive so dlačice, ki poganjajo iz hitinastega oklepa, medtem ko je hitin, roževinasta snov, ki obdaja celo telo, v splošnem mnogo temnejši. Značilni so poleg tega široki pasovi daljših in gostejših dlačic na 2., 3. in 4. zadkovem obročku. Ti, tako zvani tomentni pasovi zaradi svoje umazane barve ostro izstopajo.

To naj bi bili nekaki bistveni znaki, po katerih naj bi se ločila naša kranjica od ostalih pasem. Toda čebelar, ki bi hotel po teh znakih odbirati čistokrvne družine od manj čistih, bi kaj kmalu zašel v veliko zagato. Uvidel bi, da je opredelitev preohlapna, na drugi strani pa, da je potrebno za pravilno selekcijo točno poznavanje tudi drugih pasem, ali vsaj onih, katerih kri domneva v svojih družinah. Ker stopa pri nas vprašanje čebeljih pasem z ustanovitvijo plemenilne postaje nekako v ospredje, bom skušal podati v naslednjem najvažnejše izsledke iz tega področja.

Na zemlji živi toliko različnih živali, da bi bilo nemogoče pomniti njih imena, še manj pa zgolj po imenih predstavljati si njih zunanost in biološke posebnosti, če bi jih znanost ne razvrstila po nekem določenem ključu in si

s tem ne ustvarila potrebnega pregleda. Danes razvrščamo živali po umetnem sestavu švedskega prirodoslovca Linnéja, in sicer tako, da družimo poedinke, katerim so skupni vsi bistveni znaki, v vrste, sorodne vrste v pleme, podobna plemena v rodove, rodove v razrede, razrede v rede in rede v debela ali živalske kroge. Čebeli pripada v celotnem sestavu tole mesto:

Debło: členarji (Artrópoda)

Red: žuželke (Insecta)

Razred: kožokrilci (Hymenoptera)

Rod: čebele (Apidae)

Pleme: prave čebele (Apis)

Vrsta: navadna čebela (*Apis mellifica*, Linné⁷).

K pravim čebelam prištevamo razen naše navadne čebele še indijsko čebelo (*Apis indica*, Fabricius), velečebelo (*Apis dorsata*, Fabr.) in pritlikavko (*Apis florea*, Fabr.). Vse štiri vrste grade dvostransko satovje in se po tem svojstvu bistveno razlikujejo od čmrljev in sorodnih plemen, žive pa, kakor mnoga druga plemena, združno, to je v večjih skupinah, katerih člani so tako navezani drug na drugega, da bi, odtrgani od te skupnosti, poginili v najkrajšem času. V vsaki življenjski zajednici ali družini najdemo po troje spolno razlikujočih se bitij: matico, troje in delavke.

Največja med temi je velečebela; njene delavke dosega velikost naših matic, troje pa so za spoznanje manjši od njih. Doma je v Indiji in na sosednjih otokih. Svoje gnezdo obeša na vrhove visokih dreves. Običajno gnezdi na istem drevesu po več družin, kajti roji se najraje naselijo v zapuščenih gnezdih poginulih ali pobeglih družin oziroma v bližini izročencev. Na otoku Borneo so drevesa, na katerih gnezdi do 200 družin. Gnezdo tvori en sam velik sat, ki more doseči po zatrdilu onih, ki so ga videli, 1 m² površine. — Pred leti je bila velečebela predmet splošne čebelarske pozornosti. Od nje so si obetali povečanje naših pasem in s tem v zvezi delazmožnejših domačih družin. V ta namen sta odpotovala na otok Ceylon Nemec Dathe in Američan Benton,⁸ toda od njunih poizkusov križanja imamo samo ta dobiček, da smo nekoliko natančneje spoznali življenjske običaje in posebnosti te zanimive žuželke. Z *apis mellifico* se ne pari, podtaknjeno ji tujo zalego pa pusti od gladu poginiti.

⁷ Latinski izraz je sestavljen vedno iz dveh imen; prvo označuje plemo, drugo pa vrsto. Poleg latinskega izraza stoji priimek onega znanstvenika, ki je žival odkril oziroma prvi popisal in sistematično uvrstil. Priimek je običajno okrajšan.

⁸ Benton se je mudil svoje čase tudi pri nas in čebelaril z našimi čebelami po amerškem sistemu.

Starejšim čebelarjem bo še v dobrem spominu.

Najmanjša zastopnica plemena apis je pri tlikavka. Živi kakor velečebela v Indiji in si napravlja za gnezdo kakor ta en sam obsežnejši sat. Pritrjuje ga na drevesne mladike, palmove liste in na podstrešja hiš. Njena matica je približno toliko kakor naša delavka, troti in delavke pa so sorazmerno šibkejši. Križanje z apis mellifico je nemogoče.

Mnogo bližja našim čebelam je udomačena indijska čebela. Razlikuje se od naših le po manjših razsežnostih in po načinu rojenja. Roj baje ne odhaja v enem curku iz panja, ampak v ločenih gruclah, ki se druga za drugo zberejo na primernem mestu. Šele od tam odlete kot pravi roj v našem smislu, kot enotna družina v novo gnezdišče. Gnezdo je sestavljeno iz več vzporednih satov. Sate pritrujejo delavke na stene glinastih loncev, debelejših bambusovih trstik in izdolbenih klad, ki jim jih nastavljajo domačini. Medene zaloge so največkrat bolj pičle in odmerjene le za kratko dobo, kar je razumljivo, če pomislimo, da je v Indiji milejše podnebje kot pri nas, brez zime in dolgotrajnega mraza, in jim radi tega ni treba skrbeti za bodočnost.

Medtem ko so popisane tri vrste čebel vezane na ozke predele Srednje Azije, Prednje Indije in sosednjega otočja, je naša nava dna čebela⁹ razširjena po vsem svetu. Le malo je krajev na zemlji, kjer bi je ne našli. Ugotovljeno pa je, da je bila svoj čas v Ameriki in Avstraliji, torej v »novem svetu«, popolnoma neznana. Tjakaj je prišla šele z evropskimi priseljenci, pa se je tamkaj zaradi svoje izredne prilagodljivosti kaj kmalu uživila v obstoječe razmere in se zelo razmnožila. — Po Frieseju je njena zarodnica indijska čebela, Buttel-Reepen pa trdi, da je samostojnega porekla in da je njena prvotna domovina Srednja Evropa. Za zadnjo hipotezo govore številne najdbe okamenelih pračebel, ki izvirajo vse iz Srednje Evrope. Naj bo že kakorkoli, toliko smo si danes na jasnem, da se je nekdanja pračebela pod različnimi življenjskimi okolščinami v dobi stoletij in tisočletij zelo izpremenila ne samo po telesni vnanosti, temveč tudi po svojih duševnih lastnostih. Vse te izpremembe pa so se polagoma dedno zakoreninile v posameznih pokolenjih in prehajale na potomstvo v različnih smereh. Iz pračebele so se izcimile nove tvorbe, nastale so tako zvane pasme ali varijacije. Danes poznamo kakih 20 različkov navadne čebele. Najvažnejše sem zbral in popisal v razpredelnici.* Tabela sem sestavil po Friesejevih in Buttel-Reepno-

⁹ Poljanec jo nazivlje »domača čebela«. Ime je neprimerno, ker je domača navsezadnje tudi indijska čebela.

* Glej prihodnjo štev. ČO.

vih¹⁰ podatkih. Ko pa sem primerjal njune podatke z navedbami v drugih čebelarskih knjigah, sem naletel dostikrat na baš nasprotno ugotovitve. Nov dokaz, da bi bilo določevanje pasemske pripadnosti po takem splošnem popisu premalo zanesljivo. Potrebni so sigurnejši razpoznavni znaki. Stojimo pred problemom, ki predstavlja precej trd oreh sodobne sistematike. Dr. Zander se ga je lotil s stališča porazdelitve temnega barvila v hitinastem oklepu čebel. Svoja raziskavanja je naslonil na Boverijevo delo »O postanku Engsterjevih dvospolnih čebel«,¹¹ kot raziskovalno gradivo pa so mu služili troti raznopasemskih družin, ki naj bi bile po njegovem zatrdilu čistokrvne. Pozneje je razširil svojo metodo še na delavke istih družin, ne da bi se povzpел do kakih novih zaključkov. Prepričal se je kvečjemu, da je imel Boveri prav, ko je trdil, da je za raziskavanje družin primernejša barva trotoev kot barva delavk in matic.

Pregled Zandrovih raziskavanj bi bil na kratko tale:

Vnanost trotoev določa, če izvzamemo obliko njihovega trupla, izmene temnih in svetlih polj na hitinastem oklepu. Rumeni, rdečerumeni in svetlorjavi odtenki prehajajo v temnejše, mestoma že črnikaste lise. Barva dlačic, na katero se je treba ozirati n. pr. pri čmrljih, je tukaj tako enolična, da jo je nemogoče upoštevati kot plemensko značilnost. Prav tako so postranskega pomena barvne posebnosti na glavi in oprsju. Šele na zadku se te popolnoma uveljavijo.

¹⁰ Dr. Hugo Berthold v. Buttel-Reepen je umrl 7. novembra 1933, torej pred kratkim. Ob smrti je gopolnil 73. leto. Ker ga je SČ tedaj nekako prezlil in ker ga že omenjam, naj se ga spomnim ob tej priliki vsaj pod črto. Njegova življenjska pot je šla od kmetovalca preko strastnega potnika in raziskovalca do znanstvenika svetovnega slovesa. Doktorski naslov si je pridobil dokaj pozno — šele v 40. letu svoje starosti. Deloval je nato nekaj časa v Jeni, končno pa je služboval kot ravnatelj naravoslovno-historičnega muzeja v Oldenburgu. Hkrati je vodil tamkajšnjo čebelarsko šolo. Zlasti v prejšnjih letih se je mnogo bavil s čebeloslovnimi vprašanji in je spadal ne samo med Nemci, temveč tudi izven mej svoje domovine med največje strokovnjake na polju čebelarske teorije in prakse. Glavno njegovo delo je »Žitje in bitje čebel« (Leben und Wesen der Bienen — Braunschweig 1915), ki prinaša marsikaj novega iz področja čebeloslovja. Znamenita je njegova razprava »Ali so čebele refleksi stroji?« (Sind die Bienen Reflexmaschinen? — Leipzig 1900), ki je naperjena največ proti Gerstungu, po katerem naj bi bili vsi biološki pojavi pri čebelah pod vplivom tlake krmilnega soka. Za sistematiko čebel pa je važna obsežna študija »Apistica«, ki je izšla l. 1906 v »Izvestju zoološkega muzeja v Berlinu«.

¹¹ Über die Entstehung der Engsterschen Zwitterbienen. (Leipzig 1915.) (Dalje sledi.)